

Národní zpráva České republiky o elektroenergetice a plynárenství za rok 2005

červenec 2006

Obsah

1	Úvod	4
2	Souhrnné informace o regulaci elektroenergetiky a plynárenství v uplynulém roce	5
2.1	Základní informace o postavení regulatorních orgánů působících na energetickém trhu ČR.....	5
2.2	Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem.....	6
2.2.1	Trh s elektřinou.....	6
2.2.2	Trh s plynem.....	7
2.3	Hlavní problémy, kterými se zabýval v roce 2005 Energetický regulační úřad....	8
2.3.1	Cenová regulace trhu s plynem	8
2.3.2	Stanovení nákladů na unbundling v elektroenergetice a plynárenství	10
2.3.3	ITC.....	10
2.3.4	Dlouhodobé kontrakty na přeshraničních profilech	11
3	Regulace a struktura trhu s elektřinou	12
3.1	Otázky regulace	12
3.1.1	Základní informace.....	12
3.1.2	Řízení a přidělování propojovací kapacity a mechanismy pro řešení přetížené kapacity	12
3.1.3	Přenosové a distribuční společnosti.....	12
3.1.4	Unbundling	16
3.2	Otázky ochrany hospodářské soutěže.....	18
3.2.1	Struktura velkoobchodního trhu	18
3.2.2	Struktura maloobchodního trhu	19
3.2.3	Opatření k zamezení zneužití dominantního postavení.....	21
4	Regulace a struktura trhu se zemním plynem.....	23
4.1	Otázky regulace	23
4.1.1	Základní informace.....	23
4.1.2	Řízení a přidělování přeshraničních kapacit.....	23
4.1.3	Regulace úkolů přepravních a distribučních společností	23
4.1.4	Unbundling	27
4.2	Otázky ochrany hospodářské soutěže.....	30
4.2.1	Struktura velkoobchodního trhu	30
4.2.2	Struktura maloobchodního trhu	31
5	Bezpečnost dodávek	34
5.1	Trh s elektřinou v roce 2005.....	34
5.1.1	Úroveň maxima a spotřeby elektřiny v roce 2005.....	34
5.1.2	Instalovaný výkon	34
5.1.3	Schvalovací kritéria pro nové zdroje.....	35
5.1.4	Explicitní/implicitní pobídky pro vytvoření nových kapacit.....	35
5.1.5	Investice do oblasti přenosu	35
5.2	Trh s plynem v roce 2005	36
5.2.1	Úroveň spotřeby zemního plynu v roce 2005.....	36
5.2.2	Výrobní a dovozní kapacita.....	36
5.2.3	Podzemní zásobníky s plynem	37
5.2.4	Předpoklad spotřeby zemního plynu v letech 2006 – 2010.....	38
5.2.5	Bezpečnostní standard dodávky	39
5.2.6	Investice do oblasti výroby a dovozu a role regulačního orgánu	39

6	Otázky veřejné služby	41
6.1.1	Základní informace.....	41
6.1.2	Povinnost nad rámec licence	41
6.1.3	Dodavatel poslední instance	42
6.1.4	Označování podílů primárních zdrojů použitých/záruky původu	42
6.1.5	Odpojování konečných zákazníků.....	42
6.1.6	Smluvní ochrana konečných zákazníků	42
6.1.7	Způsob stanovení ceny konečným zákazníkům na trhu s elektřinou	43
6.1.8	Způsob stanovení ceny chráněným zákazníkům na trhu s plynem	43
6.1.9	Činnost orgánů veřejné správy ve vztahu k podmínkám dodavatelských smluv	43

1 Úvod

Česká republika již podruhé předkládá Evropské komisi zprávu o stavu implementace požadavků vyplývajících z ustanovení směrnic č. 2003/54/ES resp. č. 2003/55/ES, které upravují pravidla pro vnitřní trh s elektřinou a plynem, a rovněž směrnice č. 2004/67/ES o opatřeních na zabezpečení zásobování zemním plynem. Plní tím tak svou vykazovací a oznamovací povinnost, jak ji stanovují tyto směrnice.

Zpráva zachycuje pokrok ve vývoji konkurenčního prostředí na trhu s elektřinou a plynem, kterého bylo dosaženo od předložení první Národní zprávy do července 2006. Jde o období, kdy Česká republika plně liberalizovala svůj trh s elektřinou a částečně otevřela trh s plynem. V tomto období se zdokonalilo příslušné legislativní prostředí České republiky, jehož základ tvoří zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (dále jen energetický zákon), ve znění zákona č. 670/2004 Sb., který transponuje do českého právního řádu platné směrnice a nařízení Evropských společenství. V hodnoceném období proběhly rovněž významné organizační změny v postavení hlavních účastníků domácího trhu.

2 Souhrnné informace o regulaci elektroenergetiky a plynárenství v uplynulém roce

2.1 Základní informace o postavení regulatorních orgánů působících na energetickém trhu ČR

Působnost správních úřadů v rámci výkonu státní správy v energetických odvětvích je vymezena energetickým zákonem a dále zákonem č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů.

Energetický regulační úřad

Energetický regulační úřad (ERÚ) byl zřízen 1. ledna 2001 zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, jako správní úřad pro výkon regulace v energetice. Jeho funkce a povinnosti byly zevrubně popsány v loňské Národní zprávě.

Sekundární legislativa vydaná ERÚ

V souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (1. srpna 2005), byl ERÚ zmocněn k vydání vyhlášky č. 475/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů (s účinností od 7. prosince 2005), a vyhlášky č. 502/2005 Sb., o stanovení způsobu vykazování množství elektřiny při společném spalování biomasy a neobnovitelného zdroje (s účinností od 23. prosince 2005). Zároveň vydalo Ministerstvo životního prostředí vyhlášku č. 439/2005 Sb., kterou se stanoví podrobnosti způsobu určení množství elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla a určení množství elektřiny z druhotných energetických zdrojů.

Kromě výše zmíněných vyhlášek vydaných ERÚ na základě zákona o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů vstoupila k 1. lednu 2006 v platnost řada právních předpisů vydaná v návaznosti na novelu energetického zákona (vyhláška č. 404/2005 Sb., o náležitostech a členění regulačních výkazů včetně jejich vzorů a pravidlech pro sestavování regulačních výkazů, vyhláška č. 426/2005 Sb., o podrobnostech udělování licencí pro podnikání v energetických odvětvích, vyhláška č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice, vyhláška č. 541/2005 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, zásadách tvorby cen za činnosti operátora trhu s elektřinou a provedení některých dalších ustanovení energetického zákona, vyhláška č. 542/2005 Sb., kterou se mění vyhláška č. 673/2004 Sb., kterou se stanoví pravidla pro organizování trhu s plynem, vyhláška č. 51/2006 Sb., o podmínkách připojení k elektrizační soustavě).

Energetický regulační úřad nevykonává činnosti, které by se překrývaly s činnostmi ostatních orgánů státní správy, tzn. z hlediska kompetencí nedochází k žádným duplicitám.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Působnost **Ministerstva průmyslu a obchodu** (MPO) je vymezena kompetenčním zákonem č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů. MPO navíc zpracovává Státní energetickou koncepci, zabezpečuje plnění mezinárodních závazků a smluv a vydává státní souhlas s výstavbou nových zdrojů v elektroenergetice a státní souhlas s výstavbou přímých vedení a vybraných plánovaných zařízení v plynárenství.

Sekundární legislativa MPO

Vedle novelizace zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 91/2005 Sb. byla ve sledovaném období v působnosti MPO vydána či aktualizována řada vyhlášek.

V oblasti elektroenergetiky se konkrétně jednalo o vyhlášku č. 439/2005 Sb., kterou se stanoví podrobnosti způsobu určení množství elektřiny z kombinované výroby elektřiny a tepla a určení množství elektřiny z druhotných energetických zdrojů. Novelizovány byly vyhláška č. 151/2001 Sb., kterou se stanoví minimální účinnost užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie, ve znění vyhlášky č. 478/2005 Sb., a vyhláška č. 218/2001 Sb., kterou se stanoví podrobnosti měření elektřiny a předávání technických údajů, ve znění vyhlášky č. 450/2003 Sb. a vyhlášky č. 326/2005 Sb. V oblasti plynárenství pak šlo o vyhlášku č. 481/2005 Sb., o dispečerském řádu plynárenské soustavy České republiky, dále o vyhlášku č. 114/2005 Sb., o podrobnostech činnosti Bilančního centra, dále o vyhlášku č. 245/2001 Sb., o podrobnostech udělování státní autorizace na výstavbu vybraných plynových zařízení, její změny, prodloužení nebo zrušení ve znění vyhlášky č. 118/2005 Sb., a nakonec o vyhlášku č. 375/2005 Sb., o stavech nouze v plynárenství.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) byl zřízen zákonem č. 272/1996 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky a kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a mění a doplňuje zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv a rozsah jeho působnosti je obsažen v zákoně č. 273/1996 Sb., o působnosti ÚOHS. V oblasti ochrany hospodářské soutěže je základním právním předpisem, podle něhož ÚOHS postupuje, zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, v platném znění.

2.2 Hlavní události na trhu s elektřinou a plynem

2.2.1 Trh s elektřinou

1. ledna 2006 byl elektroenergetický trh ČR plně liberalizován, když poslední skupina zákazníků – domácnosti – se stala oprávněnými zákazníky a získala právo zvolit si svého dodavatele. Otevřený trh s elektřinou v ČR je charakteristický tím, že všechny činnosti, v nichž je možná konkurence, již nejsou regulovány. Regulovány jsou pouze činnosti s monopolním charakterem. Ke stejnému datu byla završena reorganizace struktury významných subjektů na trhu s elektřinou započatá již v roce 2003 - slučování distribučních společností a oddělování některých služeb a vyčleňování majetku, který s těmito službami souvisí, do samostatných společností. Od 1. ledna 2006 tak působí na území ČR tři významné subjekty: skupina ČEZ, dříve společnosti Středočeská energetická, a. s. (STE), Západočeská energetika, a. s. (ZČE), Severočeská energetika, a. s. (SČE), Východočeská energetika, a. s. (VČE), Severomoravská energetika, a. s. (SME), skupina E.ON, dříve společnosti Jihomoravská energetika, a. s. (JME) a Jihočeská energetika, a. s. (JČE) a skupina PRE Holding.

Rovněž k 1. lednu 2006 provedli provozovatelé distribučních soustav s více jak 90 000 odběrateli unbundling činnosti distribuce od ostatních licencovaných činností. Naplnili tak požadavek energetického zákona, kterým byla promítnuta příslušná ustanovení směrnice 2003/54/ES o unbundlingu do české legislativy.

V rámci tzv. minifór střední a východní Evropy probíhala ve sledovaném období intenzivní jednání mezi regulačními úřady, provozovateli přenosových soustav a dalšími účastníky trhu (obchodníky, burzami) o problematice koordinovaného přidělování kapacit pro přeshraniční přenos elektrické energie v daném regionu. Pilotní projekt koordinovaných explicitních aukcí, který byl v roce 2004 zahájen mezi ČEPS, PSE-O a VE-T byl v listopadu 2005 rozšířen o další dva provozovatele přenosové soustavy, a to E.ON a SEPS. Aukční kanceláři pro rok 2006 je ČEPS, a. s. Konečným cílem zůstává vytvoření transparentního aukčního mechanismu pro celý region střední a východní Evropy, kde by přenosové kapacity byly prodávány společně s energií.

2.2.2 Trh s plynem

Ve sledovaném období formálně pokročila liberalizace českého plynárenského trhu započatá v roce 2005. Podle energetického zákona se od 1. ledna 2006 stali oprávněnými zákazníky všichni odběratelé zemního plynu s výjimkou domácností.

1. ledna 2006, kdy došlo k rozdělení společnosti RWE Transgas, a. s. na společnost RWE Transgas, a. s., zabývající se činností obchod s plynem a uskladňování plynu, a na její dceřinou společnost RWE Transgas Net, s. r. o. zabývající se činností přeprava plynu, byl zahájen proces unbundlingu v ČR. Unbundling provozovatele distribuční soustavy (dále jen „PDS s více jak 90 000 odběrateli“) pokračuje dle schváleného harmonogramu pro rok 2006 a bude v souladu s energetickým zákonem dokončen do konce tohoto roku.

Pět oprávněných zákazníků našlo resp. změnilo dodavatele plynu. Společnost Lovochemie, a. s. z důvodu výpovědi smlouvy od stávajícího dodavatele přestoupila od 1. října 2005 k společnosti Severočeská plynárenská, a. s., společnost Vetropack Moravia Glass, a. s. přestoupila od 1. ledna 2006 ke společnosti Wingas GmbH a společnosti Moravské naftové doly, a. s., MND Servisní, a. s. a MND Stavotrans, a. s. přestoupily od 1. dubna 2006 k tuzemskému dodavateli Moravské naftové doly, a. s. Změna dodavatele v případě oprávněného zákazníka Vetropack Moravia Glass, a. s. byla umožněna především díky skutečnosti, že se jedná o konečného zákazníka se zcela rovnoměrným odběrem plynu v průběhu roku, který nepotřebuje skladovací kapacitu (více viz kapitola 2.3. odstavec 2.3.1 “Cenová regulace trhu s plynem“). V případě společností Moravské naftové doly, a. s., MND Servisní, a. s. a MND Stavotrans, a. s. se jedná o změnu dodavatele z důvodu zásobování z vlastní těžby Moravských naftových dolů, a. s.

V souvislosti s termínem účinnosti nařízení 1775/2005 EC přijal v průběhu druhého čtvrtletí 2006 Energetický regulační úřad řadu opatření.

Energetický regulační úřad vydal cenové rozhodnutí s platností od 1. července 2006, ve kterém stanovil cenu za jednodenní rezervovanou pevnou kapacitu. Dále zajistil nediskriminační a transparentní přístup k přepravě tím, že byla odstraněna část cenového rozhodnutí, která představovala nestejně podmínky pro stanovování bilanční tolerance a dále byly zrušeny platby za renomace.

Na základě návrhů předložených provozovatelem přepravní soustavy byly ERÚ projednány a přijaty návrhy přepravce na úpravu řádu provozovatele přepravní soustavy v souladu s nařízením 1775/2005 EC, kde byly zapracovány převážně podmínky pro uzavření smluv o přepravě plynu na bázi jednodenní kapacity. Současně byl ERÚ předložen řád provozovatele přepravní soustavy pro tranzitní přepravu přes území České republiky. ERÚ rovněž požádal provozovatele přepravní soustavy o předložení metodiky ke stanovení cen za službu tranzit, která je v současnosti podrobena důkladné analýze.

2.3 Hlavní problémy, kterými se zabýval v roce 2005 Energetický regulační úřad

2.3.1 Cenová regulace trhu s plynem

K 1. lednu 2005 se oprávněnými zákazníky stalo 35 největších konečných odběratelů zemního plynu a dále výrobci elektřiny kogeneračním způsobem. V průběhu roku 2005 začalo aktivně vyhledávat nového dodavatele zemního plynu cca 50 % z těchto oprávněných zákazníků prostřednictvím vypsání výběrových řízení.

Z výsledků výběrových řízení vyplynulo, že ve většině případů pouze konsolidované distribuční společnosti byly schopny předložit komplexní nabídku zahrnující jak dodávku samotné komodity, tak i přepravu a uskladnění plynu. Z důvodu nabídky vysoké ceny za komoditu, ale také - dle názoru oprávněných zákazníků - jejího netransparentního stanovení a dalších nepřiměřených obchodních podmínek (závazky na provádění týdenních a denních nominací, požadavky na nepřiměřené sankce za nedodržení sjednaného nebo nominovaného množství atd.), nepřistoupili oprávnění zákazníci (kromě dvou již zmíněných společností - viz kapitola 2.2.2.) na nabídky konsolidovaných společností. Na základě podnětů těchto oprávněných zákazníků, kteří se cítili být poškozováni vystavením účinků nefungujícího soutěžního prostředí, provedl na konci roku 2005 ERÚ analýzu stávajícího stavu trhu s plynem v České republice, stupně jeho liberalizace, úrovně konkurence a analýzu důsledků, které s sebou přinese další etapa liberalizace tohoto trhu od 1. ledna 2006.

Po zvážení všech okolností se ERÚ rozhodl využít svého oprávnění vyplývajícího z § 1 odst. 6 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, a přistoupil k regulaci cen formou stanovení maximální ceny pro oprávněné zákazníky s platností od 1. ledna 2006. Těmito maximálními cenami jsou ceny za službu dodávky a za službu uskladňování zemního plynu od společnosti RWE Transgas, a. s., a maximální ceny za službu dodávky od dodavatelů plynu, kteří od této společnosti zemní plyn nakupují.

Energetický regulační úřad se rozhodl na počátku měsíce října roku 2005 zavést omezení výše cen z následujících důvodů, které byly v uvedeném období dané:

- 1) Zemní plyn dovážel do České republiky stále jediný dovozce, tj. společnost RWE Transgas, a. s. a ta zároveň majoritně ovládala a nadále ovládá šest z osmi velkých distribučních a dodavatelských společností.
- 2) K termínu zahájení plynárenského roku, tj. k 1. říjnu 2005, nedošlo k přidělení žádné přepravní kapacity pro nově přichozí obchodníky s plynem, z čehož bylo zřejmé, že v následujícím období bude dodávky na českém trhu zajišťovat pouze RWE Transgas, a. s.
- 3) Neočekával se vstup nového dodavatele na český trh s plynem během celé topné sezóny 2005/2006, neboť veškerý plyn uskladněný v podzemních zásobnících plynu pro dodávky na český trh patřil RWE Transgas, a. s. Nikdo jiný než RWE Transgas, a. s. nebyl a stále není schopen nabídnout dostatečnou flexibilitu a bezpečnost dodávky.
- 4) Na území ČR je organizován trh s plynem na základě přístupu třetích stran k podzemním zásobníkům plynu. Vzhledem k dostupnosti téměř veškerých skladovacích kapacit společností RWE Transgas, a. s., má však tato a v dohledné době bude mít faktický monopol na poskytování služby uskladňování plynu v podzemních zásobnících. Faktický přístup do těchto zařízení je přitom nezbytným předpokladem pro vznik konkurenčního prostředí na trhu s plynem.

- 5) Z celkového počtu 35 největších oprávněných zákazníků podalo 13 z nich Energetickému regulačnímu úřadu podnět k řešení sporů týkajících se dodávky plynu, zejména pokud jde o dramatické navýšení ceny dodávky plynu oproti cenám pro chráněné zákazníky.

V průběhu období, od 1. ledna 2006, se situace částečně změnila, neboť na český trh vstoupil nový dodavatel zemního plynu – Wingas GmbH, jak již bylo zmíněno v kapitole 2.2.2. Přesto však je podíl nového hráče na trhu dodávek plynu v ČR zanedbatelný.

Cílem zavedení maximálních cen bylo především zabránit potenciálnímu kolapsu dodávek plynu konečným zákazníkům v České republice, kdy nebylo možné očekávat příchod jiného konkurenceschopného dodavatele pro 130 000 maloodběratelů, kteří se měly stát v souladu s další etapou procesu liberalizace po 1. lednu 2006 oprávněnými zákazníky. Na jedné straně se trh s plynem v České republice podle energetického zákona formálně liberalizuje a v důsledku toho jsou jednotlivé kategorie konečných zákazníků zbavovány ochrany prostřednictvím regulovaných cen, na straně druhé však žádná skutečná konkurence na trhu s plynem v České republice zatím neexistuje a na základě výsledků provedené analýzy pravděpodobně ještě po nějaké období existovat nebude.

Opatření ERÚ však nebrání vzniku konkurence na trhu s plynem v České republice ani neomezuje práva oprávněných zákazníků na volbu svého dodavatele plynu či sjednání si jiného produktu za sjednanou cenu. Současně byly provedeny dvě kontroly chování každé distribuční plynárenské společnosti a společnosti RWE Transgas, a. s. první kontrola proběhla po skončení prvního pololetí roku 2005, druhá po skončení druhého pololetí roku 2005. Dne 26. května 2006 vydal prvoinstanční rozhodnutí o udělení pokut čtyřem plynárenským společnostem ze skupiny RWE v celkové výši 14,7 mil. Kč. Jedná se o pokutu za porušení cenového zákona těmito společnostmi v roce 2005. V současné době jsou postupně ukončovány spory mezi zákazníky a jejich dodavateli, které respektují závěry cenových kontrol úřadu.

Vzhledem k závažnosti zjištěných skutečností a na základě podnětů oprávněných zákazníků, upozornil ERÚ na tuto problematiku ÚOHS, aby prošetřil, zda nedochází ze strany RWE Transgas, a. s. a jím ovládaných společností k porušování zákona o ochraně hospodářské soutěže.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zahájil správní řízení pro možné porušení ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, v platném znění, a ustanovení článku 82 Smlouvy o založení Evropského společenství s účastníkem řízení, jímž je RWE Transgas, a. s. Možné porušení ÚOHS spatřuje ve stanovení rozdílných podmínek ze strany RWE Transgas, a. s. ve smlouvách navrhovaných konsolidovaným a nekonsolidovaným distribučním společností, dále ve vytvoření bariér vstupu na trh dodávek plynu oprávněným zákazníkům a v postupu RWE Transgas, a. s. při stanovení ceny pro oprávněné zákazníky. Správní řízení zahájené ÚOHS nebylo dosud skončeno.

Vzhledem k tomu, že proces vytváření konkurenčního prostředí na trhu s plynem neprobíhal v minulém období v souladu s požadavky a představami značné části jeho účastníků, inicioval ERÚ vypracování nové vyhlášky o pravidlech pro organizování trhu s plynem, která si klade za cíl zajistit v co největší míře otevřenost trhu s plynem formou zjednodušení principů a odstraněním technických a administrativních bariér bránících přístupu na trh. Nabytí účinnosti této vyhlášky se předpokládá od 1. ledna 2007.

2.3.2 Stanovení nákladů na unbundling v elektroenergetice a plynárenství

V souvislosti s provedením právního unbundlingu požádali provozovatelé distribučních soustav v elektroenergetice a provozovatel přepravní soustavy zemního plynu o zahrnutí oprávněných prokazatelných minimálních nákladů na unbundling do cen regulovaných činností, které má pravomoc ERÚ v souladu s energetickým zákonem uznat. Energetický regulační úřad se v průběhu sledovaného období intenzivně věnoval stanovení uvedených nákladů na unbundling a metodice jejich zahrnutí do cen.

Metodika výpočtu a kvantifikace minimálních nákladů byla stanovena ex ante. V průběhu zpracování detailních analýz, které pomohly vyloučit neoprávněné náklady a stanovit minimální hranici oprávněných nákladů, byly určeny následující kategorie nákladů:

- a) provozní jednorázové náklady unbundlingu - budou vynaloženy během období bezprostředně zahrnujícího vlastní realizaci právního unbundlingu;
- b) investiční náklady unbundlingu - za investiční náklady jsou považovány jednorázové výdaje, které souvisejí s pořízením aktiv nezbytných pro zajištění realizace unbundlingu;
- c) provozní průběžné náklady unbundlingu - budou pravidelně vynakládány počínaje rokem realizace unbundlingu a v následujících letech z titulu nového charakteru fungování oddělených společností.

Z důvodu výsledné hodnoty nákladů na unbundling rozhodl úřad rozložit jejich uznání do několika let, což znamená, že v cenách za distribuci elektřiny na rok 2006 je uznána pouze část nákladů na unbundling. Pro lepší představu tato část nákladů na unbundling tvoří 4,2 % z celkových povolených nákladů pro rok 2006.

- a) Provozní jednorázové náklady unbundlingu budou rozpuštěny do 4 let.
- b) Investiční náklady unbundlingu se nepromítnou do regulační báze aktiv a budou posuzovány obdobně jako outsourcovaný majetek (tj. přesun odpovídajících odpisů do nákladů – viz dále). V případě odpisů z tohoto majetku jsou stanoveny 4leté životnosti.
- c) Provozní průběžné náklady byly přičteny v nominální hodnotě k povoleným výnosům stanoveným pro rok 2006 (tj. k již naindexovaným hodnotám povolených výnosů) a v dalších letech budou indexovány jako náklady v základním regulačním vzorci.

2.3.3 ITC

Energetický regulační úřad se v rámci organizace Rada evropských energetických regulátorů (CEER) a poradního orgánu Evropské komise, Skupiny evropských regulátorů pro elektřinu a plyn (ERGEG) téměř dva roky aktivně podílel na přípravě guidelines pro kompenzace mezi provozovateli přenosových soustav v elektroenergetice (Guidelines on Inter TSO Compensation). V lednu 2006 byly na příslušných skupinách organizace CEER/ERGEG stanoveny pro uplatnění do guidelines dvě základní metody WWT a AP. Na dalších jednáních se však na návrh zástupců Evropského sdružení provozovatelů přenosových soustav (ETSO) na těchto metodikách přestalo pracovat, neboť zástupci ETSO navrhli novou metodiku s názvem IMICA.

Na základě provedené analýzy bylo zřejmé že by metodika IMICA a v rámci ní nastavené parametry vyvolávaly nevhodné lokalizační signály, kdy Česká republika jako země s dostatečnými přeshraničními přenosovými kapacitami v rámci regionu střední

a východní Evropy je využívána ostatními zeměmi k tranzitům elektřiny, za které však není kompenzována. Naopak významní exportéři v Evropské Unii podle dané metodiky vykazují nejnižší zatížení platbami za export a navíc je metodika výhodná pro ty země, které vykazují v rámci svých národních sítí nedostatečnou kapacitu (congestion).

Pro Českou republiku by předběžně vypočítané kompenzace ve výši 2 mld. Kč znamenaly nutnost naprosto zásadního navýšení regulovaných cen přenosu a distribuce elektřiny, kdy pro odběratele na vyšších hladinách napětí by se nárůst konečných cen z tohoto titulu pohyboval nad 20 % a pro konečné spotřebitele z řad domácností by dopad znamenal nárůst konečné ceny až o 5 %. Z tohoto důvodu ERÚ nepodpořil v rámci schvalovacího procesu organizace CEER/ERGEG schválení těchto guidelines a zároveň dopisem předsedy úřadu sdělil své nesouhlasné stanovisko i Evropské komisi.

S kritikou metodiky IMICA vystoupil rovněž zástupce MPO na dubnovém zasedání Výboru pro přeshraniční výměny elektřiny (Electricity cross-border committee) při Evropské komisi. Ve svém vystoupení (podobně jako zástupci Itálie) upozornil na to, že metodika IMICA je v rozporu s některými zásadními ustanoveními nařízení 1228/2003/ES zejména pro to, že nereflexuje reálné poměry v přenosových sítích a nestanoví spravedlivou kompenzaci za využití soustavy. Z výše uvedených důvodů označil metodiku IMICA za metodiku pro Českou republiku neakceptovatelnou.

Vzhledem k tomu, že čtyři členské státy organizace CEER a poradního Výboru Evropské komise - ERGEG vystoupily opětovně proti metodice IMICA, bylo konečné hlasování regulátorů o schválení guidelines pro kompenzace mezi provozovateli přenosových soustav v elektroenergetice odročeno. V současné době se vedou intenzivní jednání mezi experty organizace CEER/ERGEG a ETSO.

2.3.4 Dlouhodobé kontrakty na přeshraničních profilech

Na určitých přeshraničních profilech přenosové soustavy ČR je poskytován pro historické transítní kontrakty přednostní přístup, což zabraňuje přidělení celé kapacity propojení nediskriminačním způsobem. To upřednostňuje některé společnosti při přidělování přeshraničních kapacit, zejména pokud dochází k přetížení, namísto použití nediskriminačních nástrojů řízení přetížení. Uvedená situace se vztahuje na všechny dlouhodobé kontrakty. Na základě podnětu obchodníka se ERÚ v současné době zabývá, v rámci správního řízení, Smlouvou o přenosu elektrické energie z Polska do Rakouska prostřednictvím přenosové soustavy ČR. Cílem ERÚ je uvést přidělování veškerých přenosových kapacit na všech přeshraničních profilech do souladu s platnou legislativou Evropských společenství. Zatímco rakouský regulační úřad E-Control GmbH řeší obdobný spor ve své zemi a situací se intenzivně zabývá, polský regulační úřad se odmítl touto záležitostí zabývat.

3 Regulace a struktura trhu s elektřinou

3.1 Otázky regulace

3.1.1 Základní informace

Trh s elektřinou byl v České republice postupně otevírán od roku 2002. Od 1. ledna 2006 se trh otevřel pro poslední kategorii zákazníků – domácnosti. V současné době mají již všichni koneční zákazníci možnost si vybrat svého dodavatele elektřiny a trh s elektřinou je zcela otevřen.

3.1.2 Řízení a přidělování propojovací kapacity a mechanismy pro řešení přetřžené kapacity

V přenosové soustavě České republiky neexistují žádná omezení, soustava je schopna přenést požadované objemy elektřiny a není nutné přijímat žádná opatření směrem k účastníkům trhu s elektřinou (s výjimkou mimořádných situací v soustavě, která jsou řešena příslušnou legislativou).

V případě exportu a importu popř. tranzitu elektřiny je množství zobchodovaných hodnot limitováno omezenými kapacitami elektrického vedení na přeshraničních profilech. Velikost volných přeshraničních kapacit je závislá na vlastních fyzikálních tocích elektřiny a také na obchodním vytížení daného profilu. Všechny volné přeshraniční kapacity elektrického vedení jsou provozovatelem přenosové soustavy nabízeny prostřednictvím nediskriminačních tržních mechanismů, tj. na všech profilech jsou pořádány roční, měsíční a denní explicitní aukce. V případě polského, slovenského a obou německých profilů jsou pořádány rovněž koordinované explicitní aukce ve spolupráci se sousedními provozovateli přenosových soustav. V roce 2006 probíhají přípravy k rozšíření společných koordinovaných aukcí také na zbývajícím profilu s Rakouskem.

Veškeré příjmy z těchto aukcí jsou v souladu s nařízením č. 1228/2003 Evropského parlamentu a Rady použity jako investice do sítí udržujících nebo zvyšujících propojovací kapacity, dále jsou zohledněny do výpočtů cen za použití přenosové soustavy a nebo jsou použity pro kompenzační platby mezi provozovateli přenosových soustav (PPS) v přeshraničním obchodě.

3.1.3 Přenosové a distribuční společnosti

Na území České republiky působí jeden PPS, který je zodpovědný jednak za přenos elektřiny na úrovni přenosové soustavy (vedení 400 kV, 220 kV a vybraná vedení 110 kV), za její rozvoj a dále za poskytování systémových služeb sloužících k zajištění bezpečného a spolehlivého provozu. Distribuce elektřiny je na nižších napěťových úrovních (110 kV a níže) poskytována již jen třemi provozovateli distribučních soustav (PDS) s více jak 90 000 odběrateli, jejichž zařízení je přímo připojeno k přenosové soustavě. Vedle těchto regionálních distributorů zde také působí 312 provozovatelů ostatních distribučních soustav připojených pouze k PDS s více jak 90 000 odběrateli, kteří zajišťují distribuci elektřiny na území vymezeném licenci na distribuci elektřiny.

Síťové tarify

Pro výpočet průměrných cen za přenos a distribuci elektřiny používá ERÚ motivační metodu regulace revenue-cap. Tato metoda bude uplatňována po celé druhé regulační období tedy od 1. ledna 2005 do 31. prosince 2009, principy stanovení cen byly popsány v předchozí Národní zprávě (viz kapitola 3.1.3.1, Síťové tarify).

Struktura ceny elektřiny je dána vyhláškou ERÚ č. 438/2001 Sb., kterou se stanoví obsah ekonomických údajů a postupy pro regulaci cen v energetice. Cena elektřiny pro oprávněné (konečné) zákazníky včetně domácností je složena z regulovaných a neregulovaných položek. Mezi regulované položky každoročně stanovované ERÚ patří všechny ceny za monopolní činnosti spojené s dopravou elektřiny od výrobce prostřednictvím přenosové a distribuční soustavy ke konečnému spotřebiteli, tj. přenosové a distribuční služby, systémové služby, příspěvek na podporu obnovitelných zdrojů, kombinované výroby elektřiny a tepla a s platností od počátku roku 2006 také druhotných zdrojů. Patří sem rovněž ceny za služby operátora trhu za zúčtování odchylek. Výroba resp. dovoz elektřiny a dále obchodní činnosti spojené s dodávkou elektřiny konečnému zákazníkovi nejsou regulovány a plně podléhají tržním mechanismům.

Regulátor stanovuje parametry pro výpočet průměrných cen regulovaných činností pro jednotlivé držitele licence a zasílá je regulovaným subjektům. Na základě těchto stanovených parametrů regulované subjekty vypracují návrh cen pro zákazníky dle kategorií a pásem. Energetický regulační úřad provede kontrolu, tyto ceny schválí a vydá prostřednictvím cenového rozhodnutí každoročně v listopadu s platností na následující kalendářní rok. Úplné znění cenových rozhodnutí je publikováno ve věstníku ERÚ a zároveň na internetových stránkách úřadu a na stránkách příslušných PDS s více jak 90 000 odběrateli resp. provozovatele přenosové soustavy.

Struktura platby za distribuci, resp. přenos elektřiny v případě připojení zařízení zákazníka k přenosové nebo distribuční soustavě, je také složena ze stálé a proměnné složky. Pro odběratele na hladině velmi vysokého napětí (VVN) a vysokého napětí (VN) se jedná o stálou měsíční platbu za rezervovanou kapacitu dle příslušné napěťové hladiny v CZK/MW, u maloodběratelů na hladině nízkého napětí (NN), podnikatelů a domácností, se stálá měsíční platba odvíjí od velikosti jističe (CZK/A). Proměnná složka v CZK/MWh pokrývá náklady na ztráty, na faktury pro oprávněné zákazníky je také samostatně účtována cena systémových služeb, příspěvek na podporu obnovitelných zdrojů, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů a dále služby operátora trhu za zúčtování odchylek.

Energetický regulační úřad stanovuje ceny regulovaných činností na základě napěťových hladin (viz tabulka č. 1), a proto nemá sám k dispozici hodnoty cen tak, jak je definuje Eurostat. Z tohoto důvodu ERÚ požádal Český statistický úřad o poskytnutí dat (cen), jež odpovídají kategorizaci spotřebitelů dle definic Eurostatu (viz tabulka č.2).

V případě zákazníků kategorie I_b je nutné podotknout, že výsledná cena elektřiny pro tuto kategorii odběratelů je výrazně ovlivněna napěťovou hladinou, ke které je odběrné místo připojeno, tj. míra transformace (požadovaná úroveň napětí) významně ovlivňuje celkovou platbu za regulované činnosti (viz. tabulka č. 1).

Velkoodběř

V případě velkoodběratelů připojených na hladinu VVN a VN nejsou obvykle nabídky silové elektřiny ze strany dodavatelů zveřejňovány, odběratelům jsou nabídnuty individuální ceny na základě jejich diagramu spotřeby elektřiny a cen silové elektřiny v jednotlivých časových pásmech na velkoobchodním trhu. Tyto ceny se pohybují v rozmezí

980 – 1780 Kč/MWh dle časových pásem a podmínek dodávky.

Maloodběr podnikatelé a domácnosti

Pro maloodběratele podnikatele a dále domácnosti připojené na hladinu NN struktura nabídkové ceny silové elektřiny většiny dodavatelů koresponduje se strukturou distribučních tarifů, tj. na základě zvoleného distribučního tarifu je odběrateli nabídnut příslušný produkt silové elektřiny jehož výše se obvykle pohybuje v rozmezí 860 – 1200 Kč/MWh pro domácnosti resp. 1000 – 1270 Kč/MWh pro podnikatele v období platnosti nízkého tarifu a 1300 – 1700 Kč/MWh pro domácnosti resp. 1420 – 1760 Kč/MWh pro podnikatele v období platnosti vysokého tarifu.

Tabulka č. 1 Regulovaná složka ceny elektřiny pro oprávněné zákazníky dle napěťové hladiny (bez DPH 19 %) stanovená na rok 2006

kategorie zákazníka		domácnosti	maloobchod podnikatelé		velkobchod průmysl -	
roční spotřeba elektřiny	MWh/year	3,5	50	50	24 000	24 000
maximální kapacita	kW	-	50	50	4 000	4 000
připojení do napěťové hladiny	-	LV	LV	HV	HV	VHV
průměrná cena za služby sítě (přenos, distribuce) - bez DPH	CZK/MWh	1 058,00	1 199,00	165,35	81,94	43,13
Rezervace kapacity / stálý plat	CZK/MW	-	-	100 086	100 086	44 444
použití sítě / energie	CZK/MWh	-	-	65,26	65,26	35,72
ostatní regulované ceny elektřiny za služby spojené s dodávkou elektřiny - bez DPH	CZK/MWh	189,17	189,17	189,17	189,17	189,17
činnost zúčtování operátorem trhu s elektřinou	CZK/MWh	4,63	4,63	4,63	4,63	4,63
Příspěvek na obnovitelné zdroje a kogeneraci	CZK/MWh	28,26	28,26	28,26	28,26	28,26
systémové služby	CZK/MWh	156,28	156,28	156,28	156,28	156,28
regulovaná cena elektřiny celkem	CZK/MWh	1 247,17	1 388,17	354,52	271,11	232,30

Tabulka č. 2 Průměrné ceny elektřiny konečného zákazníka dle kategorií Eurostatu za rok 2005¹

Zákazník	Roční spotřeba elektřiny (kWh)	Ceny elektřiny bez DPH (CZK/kWh)	Ceny elektřiny s DPH a dalšími poplatky (CZK/kWh)
D_c	3 500	2,21	2,63
I_b	50 000	2,38	2,83
I_g	24 000 000	1,50	1,78

Kvalita dodávek elektřiny

Energetický zákon ukládá provozovateli distribuční resp. přenosové soustavy povinnost připojit odběratele elektřiny a zajistit mu kvalitní a nepřerušovanou dodávku elektřiny, přičemž podrobné podmínky připojení a jednotlivé kvalitativní standardy stanovuje sekundární legislativa - vyhláška ERÚ č. 540/2005 Sb., o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice. Tato vyhláška stanovuje obecné standardy, které slouží pro porovnání výkonnosti jednotlivých provozovatelů distribučních

¹ Průměrné ceny pro kategorie zákazníků definované dle Eurostatu za 1. pololetí 2006 budou k dispozici začátkem září 2006. ERÚ je předá Evropské komisi prostřednictvím databáze CEER.

soustav mezi sebou a garantované standardy, které musí být dodrženy PDS v každém jednotlivém případě. V případě jejich nedodržení má odběratel právo žádat vyhláškou stanovenou náhradu za porušení konkrétního standardu.

Hodnoty ukazatelů SAIDI a SAIFI za rok 2005 u PDS s více jak 90 000 odběrateli jsou popsány v tabulce č. 3. a č. 4.

Tabulka č. 3 Hodnoty ukazatelů SAIDI

SAIDI [minuty/rok/zákazník]	ČEZ	EON	PRE
Hladina napětí do 1 kV	46	104	5,518
hladina napětí 1 kV až 100 kV	235	87	27,939
hladina napětí 110 kV	3	2	3,993

Tabulka č. 4 Hodnoty ukazatelů SAIFI

SAIFI [přerušení/rok/zákazník]	ČEZ	EON	PRE
hladina napětí do 1 kV	0,308	1,014	0,063
hladina napětí 1 kV až 100 kV	2,43	0,843	0,505
hladina napětí 110 kV	0,306	0,094	0,038

Podmínky připojení

Podmínky připojení nového odběratele resp. výrobce elektřiny k distribuční nebo přenosové soustavě včetně způsobu výpočtu podílu nákladů žadatele spojených s připojením a se zajištěním požadovaného příkonu jsou popsány ve vyhlášce ERÚ č. 51/2006 Sb. Vlastní technické podmínky připojení jsou definovány v pravidlech provozování přenosové resp. distribuční soustavě (Grid Code). Všechny zmíněné dokumenty jsou přístupné na internetových stránkách příslušných společností.

Vyrovňovací trh

V této oblasti nedošlo ve srovnání s loňským rokem prakticky k žádným změnám. Funkci vyhodnocení sjednaných a skutečných dodávek a odběrů elektřiny a následného zúčtování odchylek plní státem vlastněná akciová společnost Operátor trhu s elektřinou, a. s., která zároveň organizuje denní, vnitrodenní a vyrovnávací trh s elektřinou a rovněž trh s elektřinou z kombinované výroby elektřiny a tepla. Většina obchodů s elektřinou je uskutečněna prostřednictvím bilaterálních smluv, jejichž uzavírka (gate closure) je ve 13 hodin den před obchodováním. Další možností je využití denního trhu s elektřinou organizovaného operátorem trhu. Tento trh je založen na nabídkových a poptávkových cenách elektřiny v každé obchodní hodině generující výslednou marginální cenu elektřiny a zobchodované (sesouhlasené) množství elektřiny. Uzavírka tohoto trhu je v 11.30 hod. den před vlastním obchodováním. Účastník trhu si dále může upravit svoji obchodní pozici prostřednictvím vnitrodenního a vyrovnávacího trhu s elektřinou organizovaného opět operátorem trhu. Systém vnitrodenního a vyrovnávacího trhu, který byl detailně popsán v loňské zprávě, funguje nadále na principu nabídkové a poptávkové vývěsky. Na rozdíl od denního trhu se zde negeneruje marginální cena, ale cenu uvádí každý z nabízejících či poptávajících sám. Ceny obchodů uskutečněných na vyrovnávacím trhu vstupují do

výpočtu marginální ceny regulační energie. Oba dva trhy jsou provozovány kontinuálně 24 hodin denně po celý rok.

3.1.4 Unbundling

V současné době působí na území České republiky jeden PPS (ČEPS, a. s.), tři provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli (PREdistribuce, a. s., ČEZ Distribuce, a. s., a E.ON Distribuce, a. s.), kteří pokrývají převážnou většinu trhu, a 312 provozovatelů ostatních distribučních soustav.

Vlastnický unbundling

Z hlediska vlastnických poměrů není oddělen ani provozovatel přenosové soustavy ani provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli.

Právní unbundling

Právní unbundling byl proveden u všech elektroenergetických společností.

Provozovatel přenosové soustavy ČEPS, a. s., existuje jako samostatná právnická osoba již od roku 1998.

Provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli mají podle energetického zákona provést právní unbundling činností nejpozději do 31. prosince 2006. Všichni provozovatelé však tuto povinnost splnili v předstihu. Společnost E.ON Distribuce, a. s., je právně oddělena od 1. ledna 2005 a další dvě společnosti PREdistribuce, a. s., a ČEZ Distribuce, a. s., jsou odděleny od 1. ledna 2006.

„Pravidlo 100 000 zákazníků“

Česká republika využila možnosti provádět unbundling pouze u společností, které mají velký počet zákazníků. V legislativě byla tato možnost zakotvena jako „pravidlo 100 000 zákazníků“, které je implementováno ve znění § 25a odst. 9 energetického zákona: „Oddělení činnosti podle tohoto zákona je nutno provést nejpozději do 31. prosince 2006, s výjimkou vertikálně integrovaného podnikatele, který poskytuje služby pro méně než 90 000 připojených konečných zákazníků.“

Žádný ze tří velkých provozovatelů nemá méně než 100 000 zákazníků. Z tohoto pohledu se jedná o výše zmíněných 312 provozovatelů ostatních distribučních soustav, kteří tedy podle daného pravidla nemají povinnost provést unbundling.

Vlastnická struktura

PPS - **ČEPS, a. s.**

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 51 % Osinec, a. s.,
- 34 % Ministerstvo financí,
- 15 % Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Společnost je tedy pod kontrolou České republiky, a to z 49 % přímo a z 51 % nepřímo prostřednictvím akciové společnosti, jejímž jediným akcionářem je Česká republika.

PDS - **PREdistribuce, a. s.**

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 100 % Pražská energetika, a. s.

ČEZ Distribuce, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 100 % ČEZ a. s.

E.ON Distribuce, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 100 % E.ON Czech Holding Verwaltungs-GmbH.

Vlastnictví aktiv

Všechny distribuční společnosti vlastní aktiva.

Zaměstnanci společností

Energetický regulační úřad v současné době prozatím nemá informace týkající se počtu zaměstnanců jednotlivých distribučních společností a nezná ani podíl sdílených zaměstnanců uvnitř holdingové struktury společností.

Sdílené služby

Distribuční společnosti využívají sdílené služby v oblastech logistiky, lidských zdrojů a personalistiky, informačních technologií a zákaznických služeb (call centra). Všechny tyto služby jsou poskytovány na základě smluv v rámci holdingové struktury společností a jsou společně využívány dceřinými společnostmi.

Energetický regulační úřad v současnosti nezná přesný poměr sdílených služeb, ale do budoucna bude požadovat předložení tohoto kritéria v rámci regulačního výkaznictví.

Umístění společností

V současnosti sídlí společnosti distribuce a obchodu ve stejných budovách. Přístup zaměstnanců je hlídán bezpečnostní službou nebo je zajištěn pomocí přístupových bezpečnostních čipů. Dvě společnosti plánují od příštího roku přestěhování distribuce do samostatných budov.

Prezentace společností

Společnosti se dále, i po právním unbundlingu, prezentují zákazníkům jednotnou formou na společných doménách za použití jednotných značek, log a designu.

Oddělené účetnictví

Účetní závěrky za oddělené činnosti všeobecně zveřejňovány nebudou, budou k dispozici pouze pro účely ERÚ v rámci regulačního výkaznictví. Oddělená účetní závěrka by mohla být zveřejněna v případě, že by daný provozovatel soustavy nevykonával jinou činnost než je přenos elektřiny nebo distribuce elektřiny, což není pravděpodobné.

Energetický regulační úřad stanovuje obecné zásady i podrobná pravidla pro sestavování oddělených účetních závěrek, a to pouze pro účely regulačního výkaznictví, tedy čistě pro potřeby regulátora. Nejedná se ovšem o alokační pravidla (například přiřazení nákladů), ale spíše o jednotlivé účty a položky, které musí jednotliví provozovatelé speciálně a podrobněji zobrazit.

Oddělené účetní závěrky nejsou předmětem samostatného auditu provedeného autorizovaným účetním.

Role compliance officer

Distribuční společnosti musí podle energetického zákona zřídit funkci compliance officera, jehož úkoly jsou zejména dohled nad plněním Compliance programu, školení zaměstnanců, řešení stížností a zpracování zprávy o plnění Compliance programu.

Kontrolní a sankční činnost

Energetický regulační úřad je podle rozložení věcné působnosti na úseku státní správy energetiky v České republice pojat jako správní úřad vykonávající regulaci prostřednictvím jemu svěřených kompetencí. Ke kontrolní činnosti je však ERÚ kompetentní pouze okrajově a k sankční činnosti není kompetentní vůbec. V uvedených oblastech působí v České republice Státní energetická inspekce. V případě zjištění určitých nesrovnalostí nebo porušení povinností účastníky trhu může MPO nebo ERÚ dát podnět ke kontrole Státní energetické inspekci, která v případě zjištění porušení zákona může uložit pokutu, a to v souladu s ustanovením § 95 energetického zákona. V případě porušení závažných povinností souvisejících s výkonem licencované činnosti může ERÚ v souladu s § 10 odst. 2 energetického zákona zrušit dané společnosti oprávnění k podnikání, tzn. licenci.

3.2 Otázky ochrany hospodářské soutěže

3.2.1 Struktura velkoobchodního trhu

Spotřeba elektřiny, instalovaný výkon a maximum v soustavě

V roce 2005 činila tuzemská netto spotřeba elektřiny přibližně 57,7 TWh, z toho 33,4 TWh (57,9 %) připadalo na velkoobdoběratele připojené na VN (vysoké napětí) a VVN (velmi vysoké napětí), 7,9 TWh (13,7 %) na maloodběratele podnikatele připojené na hladinu nízkého napětí a 14,7 TWh (25,5 %) činil podíl domácností. Zbývající spotřeba ve výši 1,7 TWh (2,9 %) připadá na energetický sektor, tj. jedná se o ostatní spotřebu elektráren. Celková tuzemská spotřeba elektřiny včetně ztrát v sítích byla 69,9 TWh.

Roční maximum v soustavě nastalo dne 28. listopadu 2005 v 17.00 hodin s brutto zatížením ve výši 10 881 MW. Roční minimum v soustavě nastalo dne 6. srpna 2005 v 6.00 hodin s brutto zatížením ve výši 4 544 MW.

Celková hodnota instalovaného výkonu elektráren v České republice k 1. lednu 2006 je 17 412 MW, kdy přibližně 58 % výkonu elektráren je připojeno přímo do přenosové soustavy a 42 % do distribuční soustavy.

HHI index

Údaje týkající se HHI (Herfindahl-Hirschmanova indexu) jak pro trh s elektřinou, tak pro trh s plynem, nejsou v České republice průběžně sledovány. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je vyhodnocuje pouze v rámci konkrétních řízení, která provádí.

Trh s podpůrnými službami

Provozovatel přenosové soustavy obstarává prostřednictvím tržních mechanismů všechny kategorie podpůrných služeb - primární, sekundární a terciální regulace, rychle startující záloha a dispečerská záloha, jež jsou nakupovány prostřednictvím dlouhodobých a střednědobých výběrových řízení na základě nabídkových cen poskytovatelů. Tímto způsobem je obstaráno přibližně 90 % objemu regulačních výkonů. Zbývající regulační zálohy jsou nakoupeny prostřednictvím tzv. denního trhu s podpůrnými službami. Podmínkou účasti ve výběrových řízeních a denním trhu je platná certifikace na poskytování konkrétní služby vydaná nezávislou certifikační autoritou. V současné době má platnou certifikaci na poskytování některé podpůrné služby celkem 13 subjektů, které se podle svých technických možností a obchodních strategií zapojují do obchodu s podpůrnými službami. Procentuální podíl dominantního výrobce elektřiny meziročně poklesl o 5 % a je obdobný jako v případě výroby silové elektřiny, tj. pokrývá přibližně

65 % objemu všech nakupovaných podpůrných služeb. Podíl ostatních poskytovatelů se pohybuje v řádu několika procent dle jednotlivých kategorií podpůrných služeb a schopností jednotlivých zdrojů tyto služby poskytovat.

V případě podpůrných služeb, jako je schopnost startu ze tmy (black start), schopnost ostrovního provozu (island operation capability), regulace U/Q (reactive power) či nově nakupovaných podpůrných služeb jako změna zatížení (load change), snížení výkonu (generation shedding), jsou obvykle vedena s poskytovatelem služby přímá jednání a cena nakoupené služby odráží zpravidla náklady na její poskytování. Rozsah těchto služeb a náklady na ně jsou nevýznamné v porovnání s hlavními regulačními zálohami.

Obchod s elektřinou – dlouhodobé bilaterální smlouvy, krátkodobý trh s elektřinou

Většina obchodů s elektřinou (více než 99 % objemu elektřiny) je uskutečněna prostřednictvím bilaterálních smluv. Délka takto uzavřených obchodů je obecně různá, obvykle se uzavírají roční smlouvy mezi výrobcem elektřiny a obchodníkem s elektřinou. Zbývající objem elektřiny je zobchodován prostřednictvím krátkodobého trhu s elektřinou (denní a vnitrodenní trh), krátkodobý trh se podílí méně než 1 % na celkovém obchodovaném objemu elektřiny v České republice. Na krátkodobém trhu s elektřinou mohou poptávat elektřinu všechny subjekty zúčtování, tj. nejen obchodníci a výrobci, ale také oprávnění zákazníci, kteří mají vlastní odpovědnost za odchylku (tzv. subjekty zúčtování).

Stupeň integrace se sousedními členskými státy

Národní legislativní rámec pro export a import elektřiny z/do České republiky byl detailně popsán v předchozí Národní zprávě. Potenciální exportér/importér elektřiny z/do České republiky prostřednictvím přenosové soustavy musí nakoupit příslušnou kapacitu na přeshraničním profilu prostřednictvím aukcí pořádaných provozovatelem přenosové soustavy. V roce 2005 bylo z České republiky exportováno 21,0 TWh, naopak import dosáhl celkové výše 8,3 TWh. Energetický regulační úřad nemá k dispozici data týkající se výše cen a srovnání cen obchodované elektřiny s okolními státy.

Fúze a akvizice v sektoru elektroenergetiky za rok 2005

Kromě rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže z března 2005, kterým nahradil povinnost společnosti ČEZ, a. s. odprodat majoritní podíl v jedné z pěti distribučních společností ze skupiny ČEZ závazkem spustit projekt „virtuální elektrárny“ (viz podkapitola virtuální elektrárny na str.), bylo v roce 2005 v sektoru elektroenergetiky vydáno pouze rozhodnutí ÚOHS týkající se spojení soutěžitelů J&T Finance Group, a. s. (J&T) a První energetická a. s. (PEAS).

Úplatné nabytí akcií představující 100 % podíl na základním kapitálu PEAS ze strany J&T bylo povoleno počátkem prosince 2005. Vzhledem k nízkému tržnímu podílu společnosti PEAS (jako obchodník s elektrickou energií realizovala v roce 2004 co do množství méně než 1 % vyrobené či spotřebované elektrické energie v České republice), se však jednalo o méně významné spojení soutěžitelů, které z hlediska soutěžní situace na elektroenergetickém trhu neznamenaló výrazné změny.

3.2.2 Struktura maloobchodního trhu

Společnosti s tržním podílem větším než 5 %

Na českém trhu s elektřinou působí v současné době pouze tři vertikálně integrované společnosti, které drží licenci jednak na distribuci elektřiny (provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli) a také licenci na obchod s elektřinou na trhu s elektřinou.

Většina oprávněných zákazníků si do současné doby volí jako svého dodavatele elektřiny právě tyto společnosti z důvodu poměrně malého počtu aktivních nezávislých obchodníků na trhu v České republice a zanedbatelných rozdílů v nabídkových cenách. V případě odběratelů elektřiny na hladině nízkého napětí (maloodběratelé podnikatelé a domácnosti) jsou tyto tři společnosti jedinými dodavateli elektřiny, kteří standardně nabízejí produkt silové elektřiny pro tyto kategorie maloodběratelů. Podíl těchto tří dodavatelů na trhu s elektřinou je více než 95 % celkové spotřeby konečných zákazníků v ČR, v případě odběratelů na hladině nízkého napětí je jejich podíl dokonce více než 99 %.

Nezávislí obchodníci s elektřinou

Na trhu s elektřinou působí také několik významnějších, na regionálních distributorech nezávislých obchodníků (okolo deseti), jejichž celkový podíl na trhu je v současné době do několika procent z celkové spotřeby elektřiny oprávněných zákazníků. Tito dodavatelé doposud nabízeli elektřinu nakoupenou od menších výrobců či importovanou ze zahraničí většinou pouze velkým průmyslovým odběratelům z důvodu postupného otevírání trhu s elektřinou, v budoucnu lze očekávat jejich vzrůstající podíl na trhu maloodběratelů a domácností. Celkový počet licencí na obchod s elektřinou vydaných v České republice k 31. květnu 2006 činí 273, většina obchodníků však není aktivní či je jejich podíl na trhu zanedbatelný.

Ostatní výrobci elektřiny

Na českém trhu s elektřinou působí mimo ČEZ a. s., další významní výrobci: International Power Opatovice, a. s. (do 30. září. 2005 Elektrárny Opatovice, a. s.), Dalkia Česká republika, a. s., Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s., ECK Generating, s. r. o, Energotrans, a. s., United Energy, a. s. Tyto společnosti jsou zpravidla součástí větších celků, často nadnárodních energetických koncernů, které se zabývají celým spektrem činností od výroby po obchod. Přímé napojení prostřednictvím těchto vazeb, kdy výrobce i obchodník operující v ČR patří do jedné skupiny, vysledujeme např. u ECK Generating, (Atel Energy GmbH.) atd.

Počet zákazníků, kteří změnili dodavatele elektřiny

V roce 2005 změnilo svého dodavatele 3517 odběratelů. V souvislosti s otevřením trhu s elektřinou pro poslední kategorii odběratelů (domácnosti) od 1. ledna 2006 změnilo v prvním čtvrtletí roku tohoto roku svého dodavatele elektřiny již 3164 subjektů (odběratelé z kategorie podnikatelé nebo domácnosti). Podle údajů Operátora trhu s elektřinou, a. s., přibližně 0,25 % zákazníků na hladině nízkého napětí a 3,3 % zákazníků na hladině vysokého a velmi vysokého napětí změnilo v roce 2005 svého dodavatele silové elektřiny. Bližší členění těchto odběratelů do jednotlivých kategorií dle velikosti spotřeby není v současné době sledováno.

Proces změny dodavatele elektřiny

Pokud jde o možnost změny dodavatele elektřiny, konečný zákazník má právo zvolit si bezplatně svého dodavatele silové elektřiny. Vlastní (fyzická) doprava elektřiny je ale uskutečněna prostřednictvím distribuční resp. přenosové soustavy, ke které je odběratel elektřiny připojen. Konečný zákazník má z tohoto důvodu uzavřeny obecně dvě smlouvy, tj. smlouvu o distribuci resp. přenosu a dále smlouvu o dodávce elektřiny. Smlouva o distribuci elektřiny je uzavřena mezi konečným zákazníkem a příslušným provozovatelem distribuční resp. přenosové soustavy, ke které je připojen. Tato smlouva je obvykle uzavřena na dobu neurčitou (platná po dobu trvání odběru) a není ovlivněna změnou dodavatele. Smlouva o dodávce elektřiny je uzavřena mezi konečným zákazníkem

a jeho dodavatelem elektřiny, tj. subjektem s licenci na výrobu elektřiny nebo s licenci na obchod s elektřinou. Odběratel elektřiny má také možnost uzavřít se svým dodavatelem elektřiny jednu souhrnnou smlouvu (tzv. smlouva o sdružených službách), která obsahuje závazek dodavatele zajistit pro zákazníka kromě dodávky elektřiny také její dopravu. Podmínky dodání resp. vyúčtování elektřiny stejně jako podmínky odstoupení od smlouvy (včetně termínů a možné penalizace) se řídí uzavřením smluvního vztahu dle obchodního zákoníku.

Vyhláškou č. 541/2005 Sb. o Pravidlech trhu s elektřinou, zásadách tvorby cen za činnosti operátora trhu s elektřinou a provedení některých dalších ustanovení energetického zákona jsou stanoveny pravidla a povinnosti jednotlivých účastníků trhu (konečný zákazník, dodavatel elektřiny, provozovatel distribuční resp. přenosové soustavy, operátor trhu), v případě změny dodavatele elektřiny je stanoven postup včetně posloupnosti a termínů pro jednotlivé kroky. Celkový proces změny dodavatele elektřiny byl zkrácen a v současnosti nesmí překročit 17 pracovních dní (tj. 23 kalendářních dní) od okamžiku žádosti odběratele o změnu dodavatele. Za změnu dodavatele nejsou odběrateli účtovány žádné poplatky.

3.2.3 Opatření k zamezení zneužití dominantního postavení

Virtuální elektrárna

Zhodnocení prvního roku po zavedení - ÚOHS

Okolnosti zavedení tzv. virtuální elektrárny, jež byla jednou z podmínek ÚOHS při povolení spojení ČEZ, a. s. s pěti PDS s více jak 90 000 odběrateli, byly podrobně popsány v loňské Národní zprávě. Podstata projektu spočívá ve zpřístupnění takové části výrobní kapacity patřící dominantnímu výrobcí elektrické energie – ČEZ a. s., která odpovídá velikosti dodávek ČEZ a. s., jednotlivým PDS s více jak 90 000 odběrateli, nezávislým soutěžitelům na trhu, kteří pak s touto elektřinou soutěží. Záměrem bylo vytvořit podmínky pro vznik reálných konkurentů skupiny ČEZ a. s., na trhu dodávek s elektrickou energií. Aukce pro rok 2006 byla vyhlášena dnem 31. května 2005 a její první kolo proběhlo počátkem srpna 2005. Poptávka více než pětkrát (5,5 x) převýšila nabízenou kapacitu, když celkem 16 zájemců podalo 44 platných nabídek. Aukce se zúčastnili zástupci místních i zahraničních obchodníků a oprávněných zákazníků. Nejlepší nabídky na 400 MW kapacitu virtuální elektrárny podaly čtyři společnosti: dva subjekty vyhrály každý po jednom bloku, další společnosti připadly dva bloky a plnou polovinu z osmi nabízených 50 MW bloků získal další konkurent společnosti ČEZ a. s. Vítězné ceny za jednotlivé bloky byly o 14,6 % až 15,1 % vyšší v porovnání s velkoobchodní cenou elektřiny za rok 2005. Výsledná průměrná cena elektřiny z aukce virtuální elektrárny na rok 2006 tak dosáhla + 14,82 % oproti cenám elektrické energie pro rok 2005.

Hlavním důvodem vysokého zájmu, který tlačil ceny elektrické energie v aukci virtuální elektrárny nahoru, byl zejména dlouhodobý růst cen elektřiny na komoditních trzích v regionu střední a východní Evropy. Rostoucí poptávka po elektřině a následkem toho rostoucí ceny na těchto trzích jsou dány jednak růstem nadnárodních energetických společností v oblasti střední Evropy a dále nutností uzavřít některé kapacity na Slovensku, v Polsku a Maďarsku. Ceny v zahraničí stoupají v posledních měsících také vinou rostoucí nejistoty výrobců ohledně ekologických podmínek, za nichž bude umožněna výstavba a obnova zdrojů.

Cílem projektu „virtuální elektrárna“ bylo vytvořit funkční a konkurenční trh, který by zabezpečil transparentním a nediskriminačním způsobem přístup nezávislých obchodníků k volnému elektrickému výkonu. Jelikož dochází k přibližování cen elektrické

energie mezi jednotlivými členskými státy Evropské unie (v České republice jsou ve srovnání s okolními státy velkoobchodní ceny elektřiny o 10 a více procent nižší), je podmínka stanovená pro společnost ČEZ a. s., opatřením pouze krátkodobým a jejím účelem je sloužit jako nástroj pro urychlení rozvoje velkoobchodního trhu. Růst velkoobchodních cen elektrické energie, ke kterému docházelo v důsledku výše popsaných mechanismů, se promítl i do rostoucích cen pro koncové zákazníky.

Zhodnocení prvního roku po zavedení - ERÚ

Energetický regulační úřad se domnívá, že množství kapacity nabídnuté ve virtuální elektrárně bylo příliš malé, aby mohlo pozitivně ovlivnit situaci na trhu s elektřinou v České republice. Dalším negativním aspektem byl časový průběh harmonogramu aukce, kdy teprve po jejím ukončení byla prodána hlavní část produkce společnosti ČEZ a. s. pro český trh. Aukce takto mohla spíše sloužit jako alibi pro plošné navýšení velkoobchodních cen elektřiny na českém trhu.

4 Regulace a struktura trhu se zemním plynem

4.1 Otázky regulace

4.1.1 Základní informace

Od 1. ledna 2005 se oprávněnými zákazníky se stali všichni koneční zákazníci, s roční spotřebou vyšší než 15 mil. m³ a dále výrobci kogeneračním způsobem. Dalším krokem v liberalizaci trhu byl leden roku 2006, kdy se oprávněnými zákazníky stali všichni zákazníci kromě domácností. K 1. lednu 2007 se oprávněnými zákazníky stanou všichni koneční zákazníci a trh s plynem se v ČR otevře úplně. Spotřeba oprávněných zákazníků představuje v současné době cca 70 % celkové roční spotřeby zemního plynu.

4.1.2 Řízení a přidělování přeshraničních kapacit

Společnost RWE Transgas Net, s. r. o., která je držitelem výlučné licence na přepravu plynu na území České republiky, zajišťovala přepravu zemního plynu přes území České republiky na základě dlouhodobých smluv uzavřených se společnostmi Gazexport Moskva, Verbundnetz Gas AG Lipsko a Wintershall AG Kassel. Současná kapacita přepravní soustavy je na takové úrovni, že nedochází ani k fyzickému, ani k obchodnímu nedostatku kapacit. Příslušné ustanovení vyhlášky č. 673/2004 Sb., o povinnosti PPS zveřejňovat informace o provozu přepravní soustavy, se v průběhu hodnoceného období nezměnilo.

Při hodnocení kapacity přeshraničních spojení je třeba konstatovat, že z důvodu, že přepravce uplatňuje princip párovaného entry – exit systému, dochází k přetížení obchodnímu, nikoliv však technickému. Informaci o dostupné technické kapacitě na svých třech předávacích hraničních stanicích Lanžhot, Hora sv. Kateřiny a Waidhaus poskytuje RWE Transgas Net, s. r. o., na svých webových stránkách.

Z pohledu vnitrostátní úrovně se vyskytuje vyšší míra přetížení kapacity pouze lokálně, nezpůsobuje to však v současné době potřebu omezovat kapacitní požadavky zákazníků a zvyšovat kapacitní úroveň potrubí.

Pokud se jedná o problematiku priorit při přidělování kapacit (národní/přeshraniční) v případě jejich obchodního nedostatku, či problematiku tranzitu plynu, v hodnoceném období zůstala v platnosti stejná pravidla jako v předchozím roce.

4.1.3 Regulace úkolů přepravních a distribučních společností

Provozovatel přepravní společnosti

Provozovatelem přepravní soustavy v České republice je od 1. ledna 2006 společnost RWE Transgas Net, s. r. o. Na přepravní soustavu je připojeno osm plynárenských distribučních společností s více než 90 000 konečnými zákazníky. Mimo to na českém trhu působí přibližně 105 menších držitelů licence na distribuci zemního plynu. Legislativní rámec pro působení PPS a PDS se v hodnoceném období nezměnil.

Bilanční centrum

Za účelem sledování plánování, výroby, dodávek a spotřeby plynu, kapacit a výkonů přepravní soustavy, distribučních soustav a podzemních zásobníků plynu, volné akumulace a jejich zpracování ve formě souhrnných bilancí plynárenské soustavy bylo zřízeno energetickým zákonem dle § 64 Bilanční centrum, jehož sduřovateli jsou provozovatel přepravní soustavy, provozovatelé distribučních soustav s více jak 90 000 odběrateli a provozovatelé podzemních zásobníků plynu.

Na základě bilancí vytvořených v celém plynárenském řetězci, tj. PPS, PDS a provozovateli zásobníků plynu a obchodníky s plynem, a na základě vlastních analýz zpracovává Bilanční centrum celkovou bilanci plynárenské soustavy. Pro danou činnost je Bilanční centrum vybaveno právy specifikovanými v energetickém zákoně. Současně mu vyplývají ze zákona povinnosti poskytovat na vyžádání MPO nebo ERÚ informace nezbytné pro výkon jejich práv a povinností.

Vůči Bilančnímu centru vyplývají z platné legislativy povinnosti i pro oprávněné zákazníky, jedná se o předávání měsíčních údajů o dodávce plynu v případě, že si ji oprávněný zákazník zajišťuje sám, a to včetně dovozu. Dále v případě, že oprávněný zákazník využije svého práva na změnu dodavatele, musí Bilančnímu centru tuto změnu hlásit.

Sít'ové tarify

Základní principy výpočtu cen za přepravu a distribuci plynu konečným zákazníkům na území České republiky byly vysvětleny v Národní zprávě za rok 2004 v části týkající se elektroenergetiky (viz kapitola 3.1.3) a jsou pro obě odvětví stejná.

Přeprava

Přepravní tarif je jednosložkový, vztažený ke sjednané přepravní kapacitě. Přepravní tarif pro národní přepravu pro smlouvy založené na roční bázi byl pro rok 2006 ERÚ stanoven v pevné výši 23 953,80 Kč/tis. m³/den/rok. Rovněž je umožněno uzavírat smlouvu o přepravě na období kratší, tedy na období od jednoho měsíce, nejdéle však na 12 měsíců. Stanovení ceny na kratší období než jeden rok vycházelo ze skutečnosti, že v různých měsících roku je přepravní soustava využívána různou měrou a tedy náročnost zabezpečení přepravní kapacity pro kratší období závisí na konkrétních měsících a na délce období. Energetický regulační úřad stanovil faktory pro jednotlivé kalendářní měsíce, jejichž hodnoty při uzavírání měsíčních smluv o přepravě umožňují určit ceny za přepravu z ceny roční.

Distribuce

Distribuční tarify jsou dvousložkové. Stálá složka je vztažena u kategorií velkého a středního odběru, maloodběru a domácností s vyšším odběrem (nad 63 MWh/rok) na rezervovanou distribuční kapacitu v odběrném místě zákazníka, která je v závislosti na typu měření vypočtená nebo sjednaná. U kategorií maloodběru a domácností s nižší spotřebou (do 63 MWh/rok) je stálá složka vyjádřena stálým měsíčním platem. Druhá, proměnná, složka distribučního tarifu je u všech kategorií vztažena k celkově odebranému množství.

Cena za distribuci je rovněž stanovena na roční a měsíční bázi. Měsíční cena za distribuci je v souladu s cenovým rozhodnutím ERÚ odvozena od ceny roční obdobně jako cena přepravy. Ceny za distribuci a přepravu jsou z důvodu zajištění nediskriminačního přístupu příslušných provozovatelů stanoveny jako pevné, nelze z nich poskytovat slevy ani je navyšovat. Vzhledem k dostatečné kapacitě na distribučních soustavách a přepravní soustavě byla cena za přerušitelnou kapacitu stanovena ve stejné výši jako cena za kapacitu pevnou s dodatečnou slevou při přerušení v souladu s řádem PPS a PDS. Ceny za přerušitelnou kapacitu jsou stanoveny jako maximální vzhledem k možnosti poskytnutí slevy při přerušení dodávek. Průměrná cena za použití soustavy konečným zákazníkem pak zahrnuje cenu za přepravu a cenu za distribuci.

Jelikož si ERÚ nevede statistické údaje týkající se cen konečných zákazníků, které by odpovídaly kategorizaci spotřebitelů dle definic Eurostatu, požádal Český statistický

úřad o poskytnutí těchto údajů (viz tabulka č.5). Ceny zahrnují všechny služby, tedy distribuci, přepravu, uskladnění, komoditu a další obchodní služby. Ve sloupci A jsou uvedeny ceny bez daně z přidané hodnoty, ve sloupci B včetně této daně.

Tabulka zároveň dokladuje, že značný nárůst nákupních cen zemního plynu od zahraničních dodavatelů v roce 2005 a 2006 vyvolaný strmým nárůstem cen lehkého a těžkého topného oleje, se odrazil v nárůstu cen pro konečné zákazníky.

Tabulka č. 5 Ceny plynu konečného zákazníka dle kategorií Eurostatu za jednotlivá čtvrtletí roku 2005 a první čtvrtletí roku 2006.

Období	Standardní spotřebitel dle Eurostatu					
	D3		I1		I4-1	
	A	B	A	B	A	B
1.1.2005	687,00	817,53	602,92	717,47	531,68	632,70
1.4.2005	687,00	817,53	586,61	698,07	517,50	615,82
1.7.2005	702,83	836,37	616,59	733,74	547,61	651,66
1.10.2005	828,65	986,09	742,49	883,56	673,52	801,49
1.1.2006	871,18	1 036,71	786,45	935,88	720,56	857,46

Na základě známých skutečností za rok 2006 převedl ERÚ jednotlivé kategorie českých spotřebitelů pro účely zpracování Národní zprávy do kategorizace podle definic Eurostatu. V tabulce č. 6 jsou uváděny ceny za distribuci pro rok 2006 v rozmezí od nejlevnější po nejdražší PDS s více jak 90 000 odběrateli.

Tabulka č. 6 Průměrné ceny za distribuci v roce 2006

Kategorie dle Eurostatu	Cena za distribuci	
	min.CZK (bez DPH)	max. CZK (bez DPH)
I4-1	34,39	73,88
I1	95,89	174,18
D3	132,54	233,41

V souladu s energetickým zákonem používá Česká republika sjednaný přístup k zásobníkům plynu. Z tohoto důvodu ERÚ nereguluje ceny za uskladnění plynu, přestože jeden subjekt fakticky ovládá téměř veškeré skladovací kapacity na území České republiky. Energetický regulační úřad nemá ani kompetenci k tomu, aby prostřednictvím schvalování Řádu provozovatele podzemního zásobníku plynu mohl jakkoliv ovlivňovat jeho aktivity.

Vyhláška č. 673/2004 Sb., kterou se stanoví pravidla trhu s plynem, v platném znění, ukládá provozovatelům virtuálních zásobníků, aby nabízeli „balíčky“ služeb (SBU) za celý virtuální zásobník, na které se váže potřebný vtláčecí a těžební výkon, jeho přerušitelnost a nepřerušitelnost a následně možnost převoditelnosti kapacit.

Cena za přístup do podzemního zásobníku

Ceny za přístup do podzemního zásobníku jsou stanoveny dvěma provozovateli podzemních zásobníků v ČR – RWE Transgas, a. s., a Moravské naftové doly, a. s. Na svých webových stránkách uvádí RWE Transgas, a. s., indikativní výši poplatků za uskladnění v závislosti na době trvání kontraktu. K měsíci květnu dosahuje cena za těžební výkon pro jednoletý kontrakt 161,30 Kč/m³/den/rok (2,54 Kč/m³ pracovního objemu), pro dvacetiletý kontrakt 100,00 Kč/m³/den/rok (1,54 Kč/m³ pracovního objemu). V ČR existují další dva podzemní zásobníky plynu - Uhřetice a Dolní Bojanovice

(podrobnosti viz 4.2.1. podkapitola „Společnosti s tržním podílem větším než 5 %“). Současná veškerá kapacita podzemního zásobníku plynu Uhřice je v pronájmu společnosti RWE Transgas, a. s. Podzemní zásobník Dolní Bojanovice je používán jako celní sklad pro Slovenskou republiku a není tedy využíván pro potřeby zákazníků ČR.

Energetický regulační úřad však reguluje náklady na uskladnění zahrnuté do regulované ceny dodávky pro chráněné zákazníky. Jedná se o kapacitní složku ceny dodávky plynu od obchodníka společnosti RWE Transgas, a. s. Tato složka zahrnuje jak náklady na podzemní zásobníky RWE Transgas, a. s., tak i náklady této společnosti na podzemní zásobníky pronajaté pro potřeby zákazníků ČR od druhého provozovatele podzemních zásobníků v ČR a v zahraničí. Z tohoto důvodu tato cena přesně nevystihuje cenu za uskladnění jednotlivých provozovatelů podzemních zásobníků a nedovoluje přímé odlišení ceny za těžební výkon. Pro orientaci uvádíme, že cena za uskladnění v průměru činí 0,81 Kč/m³ pracovního objemu zásobníků.

Kvalita služeb

Na základě § 58 odst. 9 písm. y), § 59 odst. 8 písm. z) a § 60 odst. 7 písm. p) energetického zákona jsou provozovatel přepravní soustavy, a provozovatelé distribučních soustav a provozovatele podzemních zásobníků povinni jednou ročně předkládat zprávu o kvalitě a úrovni údržby přepravní, distribuční soustavy a zařízení podzemního zásobníku plynu. Její obsah stanovuje příslušný Společný metodický pokyn MPO a ERÚ (o obsahu zpráv provozovatelů přepravní soustavy, distribučních soustav a podzemních zásobníků plynu o kvalitě a úrovni údržby provozovaných zařízení) zveřejněný na webových stránkách. V současné době nejsou známy žádné závažné problémy spojené s kvalitou služeb.

Do legislativního procesu je připravována vyhláška ERÚ, která se podrobněji zaměří na sledování, hodnocení, zveřejňování a případnou penalizaci nedodržení stanovených standardů kvality. Bude obsahovat obdobné kvalitativní prvky jako platná vyhláška o standardech kvality v elektroenergetice.

Vyrovňovací trh

Charakteristika fungování modelu trhu s plynem se v hodnoceném období v zásadních momentech nezměnila. Novým prvkem se stává zpoplatnění renominace v závislosti na množství dodávaného plynu jednotlivými dodavateli. ERÚ stanovil pro zohlednění potřeb malých subjektů bilancování cenu 800 Kč pro subjekty bilancování s celkovou rezervovanou přepravní kapacitou vyšší než 2 mil. m³/den. Dále zpoplatnil každou renominaci v množství vyšším než 4 200 MWh v daném plynárenském dni, a to ve výši 0,20 Kč za každou MWh rozdílu hodnoty renominace a hodnoty nominace přijaté a zaregistrované PPS nebo poslední opravné nominace přijaté a zaregistrované PPS nebo poslední renominace přijaté a zaregistrované PPS. Podmínky nominací a renominací jsou uplatňovány v souladu s pravidly stanovenými sdružením EASEE - gas.

Fyzické bilancování soustavy zajišťuje PPS, který disponuje nad rámec volné akumulace těžebním/vtláčecím výkonem podzemního zásobníku a limitovaným množstvím plynu v tomto zásobníku.

V případě obchodního bilancování zůstává zachován princip stanovení bilanční tolerance na základě vzorce. ERÚ však zohlednil potřeby malých subjektů bilancování, kde je bilanční tolerance pro subjekty bilancování s rezervovanou přepravní kapacitou menší než nebo rovná 2 mil. m³/den stanovena jako 5 % ze součtu všech denních

rezervovaných pevných nebo přerušitelných kapacit daného subjektu bilancování sjednaných ve smlouvě (smlouvách) v jednotlivých výstupních bodech.

V případě překročení této tolerance dochází k tzv. mimotoleranční bilanční odchylce, která podléhá zpoplatnění cenou stanovenou cenovým rozhodnutím ERÚ.

Subjekty bilancování jsou dále povinny dodržovat hodnoty nominované provozovateli přepravní soustavy v rámci plynárenského dne. Nedodržením nominace množství plynu na výstupu z přepravní soustavy vzniká nominační odchylka. I zde je však na základě vzorce stanovena nominační tolerance.

Koeficienty pro výpočet bilanční a nominační tolerance stanovil ERÚ na základě výsledků analýzy akumulace přepravní soustavy. Vyrovnání bilančních odchylek probíhá vzhledem k neexistenci dostatečně likvidního trhu s denní referenční cenou vzniklou efektivním střetem nabídky a poptávky (dokonalá konkurence) formou naturálního plnění. Na základě předběžných výsledků měření jednotlivé subjekty vyrovnávají v dni D + 2 bilanční odchylky za den D, případně za bezprostředně předcházející nepracovní dny. Po vyhodnocení celého kalendářního měsíce PPS vyrovnávají subjekty bilancování součet skutečných bilančních odchylek za daný kalendářní měsíc 15. den následujícího měsíce.

Pokud daný subjekt bilancování nevyužije možnost naturálního plnění, uhradí chybějící bilanční plyn za cenu, která byla vzhledem k chybějící denní tržní ceně zemního plynu stanovena ERÚ jako 1,6 násobek maximální ceny zemního plynu od RWE Transgas, a. s., a cena za přebývajících bilanční plyn je 0,4 násobek této ceny. Platbu za přebývajících bilanční plyn hradí provozovatel přepravní soustavy.

4.1.4 Unbundling

V současné době působí na území České republiky jeden PPS (RWE Transgas Net, s. r. o.), osm PDS (Pražská plynárenská, a. s., Jihomoravská plynárenská, a. s., Západočeská plynárenská, a. s., Středočeská plynárenská, a. s., Severomoravská plynárenská, a. s., Východočeská plynárenská, a. s., Severočeská plynárenská, a. s., Jihočeská plynárenská, a. s.), z nichž každá má více jak 90 000 zákazníků a které společně pokrývají převážnou většinu trhu, a 105 provozovatelů ostatních distribučních soustav.

Vlastnický unbundling

Z hlediska vlastnických poměrů není oddělen ani PPS ani PDS.

Právní unbundling

Právní unbundling splněn byl u provozovatele přepravní soustavy RWE Transgas, a. s. Od 1. ledna 2006 má PPS nový název RWE Transgas Net, s. r. o.

Provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli mají podle energetického zákona provést unbundling činností nejpozději do 31. prosince 2006, tento rok tedy probíhají intenzivní přípravy právního unbundlingu.

„Pravidlo 100 000 zákazníků“

Česká republika využila možnosti provádět unbundling pouze u společností, které mají velký počet zákazníků. V legislativě byla tato možnost zakotvena jako „pravidlo 100 000 zákazníků“, které je implementováno ve znění § 59a odst. 9 energetického zákona: „Oddělení činnosti podle tohoto zákona je nutno provést nejpozději do 31. prosince 2006, s výjimkou vertikálně integrovaného podnikatele, který poskytuje služby pro méně než 90 000 připojených konečných zákazníků.“

Žádný z osmi PDS soustav nemá méně než 90 000 zákazníků. Z tohoto pohledu se jedná o výše zmíněných 105 provozovatelů ostatních distribučních soustav, kteří tedy podle daného pravidla nemají povinnost provést unbundling.

Vlastnická struktura

PPS - **RWE Transgas Net, s. r. o.**

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 100 % RWE Gas International B. V.

PDS - **Pražská plynárenská, a. s.**

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 50,05 % Pražská plynárenská Holding a. s.,
- 49,17 % RWE Gas International B. V.,
- 0,78 % ostatní akcionáři.

Jihomoravská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 47,65 % RWE Gas International B. V.,
- 43,73 % E.ON Czech Holding AG,
- 2,46 % RWE Transgas, a. s.,
- 2,33 % SPP Bohemia a. s.,
- 3,83 % ostatní akcionáři.

Západočeská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 47,87 % RWE Gas International B. V.,
- 45,81 % E.ON Czech Holding AG,
- 4,28 % RWE Transgas, a. s.,
- 0,9 % G.D.F. International,
- 1,14 % ostatní akcionáři.

Středočeská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 80,55 % RWE Gas International B. V.,
- 14,27 % E.ON Czech Holding AG,
- 1,6 % RWE Transgas, a. s.,
- 3,58 % ostatní akcionáři.

Severomoravská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 40,05 % RWE Gas International B. V.,
- 20,46 % SPP Bohemia a. s.,
- 18,09 % RWE Transgas, a. s.,
- 9,49 % E.ON Czech Holding AG,
- 8,51 % Slovenský plynárenský priemysel, akciová spoločnosť,
- 2,6 % G.D.F. International,
- 0,8 % ostatní akcionáři.

Východočeská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 47,09 % RWE Gas International B. V.,
- 18,83 % SPP Bohemia a. s.,
- 16,52 % E.ON Czech Holding AG,
- 9,99 % Slovenský plynárenský priemysel, akciová spoločnosť,
- 3,17 % G.D.F. International,

- 2,95 % RWE Transgas, a. s.,
- 1,45 % ostatní akcionáři.

Severočeská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 97,66 % RWE Gas International B. V.,
- 1,14 % G.D.F. International,
- 0,82 % RWE Transgas, a. s.,
- 0,38 % ostatní akcionáři.

Jihočeská plynárenská, a. s.

Vlastnická struktura společnosti ke dni 15. května 2006 byla následující:

- 46,66 % RWE Gas International B. V.,
- 30,15 % KVINTA podílnická plyn spol. s r.o.,
- 12,87 % E.ON Czech Holding AG,
- 5,64 % Österreichische Ferngas AG,
- 3,29 % BUDERIO a. s.,
- 1,39 % ostatní akcionáři.

Zaměstnanci společností

Společnosti v oblasti plynárenství předložily ERÚ údaje o poměru sdílených zaměstnanců v rámci holdingové struktury, které odpovídaly přibližně 15 % v oblasti distribuce plynu a 5 % v oblasti přepravy plynu.

Sdílené služby

Přepavní a distribuční společnosti využívají sdílené služby v oblastech logistiky, lidských zdrojů a personalistiky, informačních technologií a zákaznických služeb (call centra). Všechny tyto služby jsou poskytovány na základě smluv v rámci holdingové struktury společností a jsou společně využívány dceřinými společnostmi.

Energetický regulační úřad v současnosti nezná přesný poměr sdílených služeb, ale do budoucna bude požadovat předložení tohoto kritéria v rámci regulačního výkaznictví.

Umístění společností

Přepavní společnost RWE Transgas Net s.r.o., provedla fyzické oddělení budov a přístup zaměstnanců je hlídán bezpečnostní službou.

Provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli, vzhledem k povinnosti provedení právního unbundlingu až k datu 31. prosince 2006, tuto otázku prozatím neřešili.

Prezentace společností

Provozovatel přepavní soustavy vytvořil po právním unbundlingu vlastní doménu, na které prezentuje svoje aktivity při kterých byly použity společné značky, loga a design holdingové společnosti.

Provozovatelé PDS s více jak 90 000 odběrateli, vzhledem k povinnosti provedení právního unbundlingu až k datu 31. prosince 2006, zatím tuto otázku neřešili a prezentují svoje aktivity na společné doméně za použití jednotných značek, log a designu.

Oddělené účetnictví

Účetní závěrky za oddělené činnosti všeobecně zveřejňovány nebudou, budou k dispozici pouze pro účely ERÚ v rámci regulačního výkaznictví. Oddělená účetní závěrka by mohla být zveřejněna v případě, že by daný provozovatel soustavy nevykonával jinou činnost než je přeprava plynu, což není pravděpodobné.

Energetický regulační úřad stanovuje obecné zásady i podrobná pravidla pro sestavování oddělených účetních závěrek, a to pouze pro účely regulačního výkaznictví, tedy čistě pro potřeby regulátora. Nejedná se ovšem o alokační pravidla (například přiřazení nákladů), ale spíše o jednotlivé účty a položky, které musí jednotliví provozovatelé speciálně a podrobněji zobrazit.

Oddělené účetní závěrky nejsou předmětem samostatného auditu provedeného autorizovaným účetním.

Role compliance officer

PDS s více jak 90 000 odběrateli a PPS musí podle energetického zákona zřídit funkci compliance officer, jehož úkoly jsou zejména dohled na plnění Compliance programu, školení zaměstnanců, řešení stížností a zpracování zprávy o plnění Compliance programu.

Kontrolní a sankční činnost

Energetický regulační úřad je podle rozložení věcné působnosti na úseku státní správy energetiky v České republice pojat jako správní úřad vykonávající regulaci prostřednictvím jemu svěřených kompetencí. Ke kontrolní činnosti je však ERÚ kompetentní pouze okrajově a k sankční činnosti není kompetentní vůbec. V uvedených oblastech působí v České republice Státní energetická inspekce. V případě zjištění určitých nesrovnalostí nebo porušení povinností společnostmi může ERÚ dát podnět ke kontrole Státní energetické inspekci, která v případě zjištění porušení zákona může uložit pokutu, a to v souladu s ustanovením § 95 energetického zákona. V případě porušení závažných povinností souvisejících s výkonem licencované činnosti může ERÚ v souladu s § 10 odst. 2 energetického zákona zrušit dané společnosti oprávnění k podnikání, tzn. licenci.

4.2 Otázky ochrany hospodářské soutěže

4.2.1 Struktura velkoobchodního trhu

Spotřeba plynu

Spotřeba zemního plynu v České republice je několik let ustálena na 9500 mil. m³/rok, s drobnými výchyly směrem nahoru i dolů. Výhřevnost zemního plynu dodávaného konečným spotřebitelům se rovněž několik posledních let pohybuje kolem čísla 9,50 kWh/m³ (34,2 MJ/m³) – podrobněji viz kapitola 5.2.2. Hodnota spalného tepla je 10,55 kWh/m³ (37,98 MJ/m³).

Vlastní zdroje a dovoz

Vlastní zdroje zemního plynu v ČR tvoří méně než 1 % domácí spotřeby. Jedná se především o těžbu zemního plynu na jižní Moravě, především pro místní potřebu a o tzv. degazační plyn z černouhelných dolů na severní Moravě. Jelikož je produkce plynu v České republice téměř zanedbatelná, je nutné téměř všechny zemní plyn dovážet ze zahraničí. Z tohoto důvodu byl v roce 2005 dovoz zemního plynu zajištěn dlouhodobými kontrakty na dodávku zemního plynu typu „take or pay“. Tyto kontrakty jsou v České republice drženy společností RWE Transgas, a. s. Ze tří čtvrtin roční spotřeby ČR se jedná o ruské producenty, zbývající část dodávají norští producenti.

Noví hráči na trhu s plynem

Nově vstupující společnosti spíše monitorují současný stav na trhu. Reálně dodávajícími subjekty jsou společnosti Wingas GmbH a Moravské naftové doly, a. s., jejichž podíl na trhu je vzhledem k dodávkám čtyřem konečným zákazníkům (kapitola 2.2) zatím spíše zanedbatelný.

Smluvní vztahy

Nákupní kontrakty PDS s více jak 90 000 odběrateli pro dodávku oprávněným zákazníkům v roce 2005 byly založeny na dlouhodobých kontraktech typu „take or pay.“ Vzhledem k omezení maximální výše cen na velkoobchodním trhu podrobněji popsáným v kapitole 2.3. se prodejní ceny velkoobtěratele (jejich maximum) odvíjí od cenového rozhodnutí úřadu.

Společnosti s tržním podílem větším než 5 %

Na trzích přeprava, distribuce, uskladnění a obchod s plynem patří mezi nejvýznamnější společnosti společnost RWE Transgas, a. s. (na velkoobchodním trhu jediným hráčem s tržním podílem vyšším než 5 %). Jde o akciovou společnost, jejímž jediným akcionářem je od 10. července 2003 RWE Gas International B.V. Hlavními činnostmi společnosti jsou přeprava a uskladňování zemního plynu a obchod se zemním plynem dle energetického zákona. RWE Transgas a. s. výhradně kontroluje dceřinnou společnost RWE Transgas Net, s. r. o., která se od 1. ledna 2006 stala PPS. Z vlastnické struktury (viz 4.1.4) vyplývá, že holding mezinárodní energetické skupiny RWE řídí rovněž obchod se zemním plynem a distribuci v šesti PDS s více jak 90 000 odběrateli. Skupina RWE je tedy vertikálně integrovanou skupinou, poskytující komplexní služby v oblasti plynárenství.

Mezi další významné PDS s více jak 90 000 odběrateli patří Pražská plynárenská, a. s. (PP) a Jihočeská plynárenská, a. s. (JČP), v nichž majoritní podíl postupně přebírá energetická skupina E.ON. Společnost E.ON Czech Holding AG uzavřela dohodu o výměně podílů v plynárenství v České republice se společnostmi náležejícími do holdingu skupiny RWE, na jejíž základě posílí své postavení v JČP, a. s. (13 % podíl vzroste na 60 %) a v PP, a. s. (zisk 49 % podílu v PP, a. s. a současně 25 % podílu ve společnosti Pražská plynárenská Holding a. s. drží 51 % podíl v PP, a. s.). Po naplnění této dohody se společnost E.ON Czech Holding AG stane dalším významným soutěžitelem na trhu v České republice.

Na trhu uskladňování zemního plynu pak na území České republiky působí vedle RWE Transgas, a. s., který vlastní celkem šest z osmi podzemních zásobníků plynu umístěných na území České republiky, i společnost Moravské naftové doly, a. s., která je s více než 50 % vlastněna společností SPP Bohemia, a. s. Podzemní zásobník plynu Dolní Bojanovice, provozovaný společností SPP Bohemia, a. s., je plně využíván pro potřeby plynárenství Slovenské republiky a funguje jako celní sklad. Není proto zahrnut do výše uvedených údajů o množství.

Ostatní obchodníci

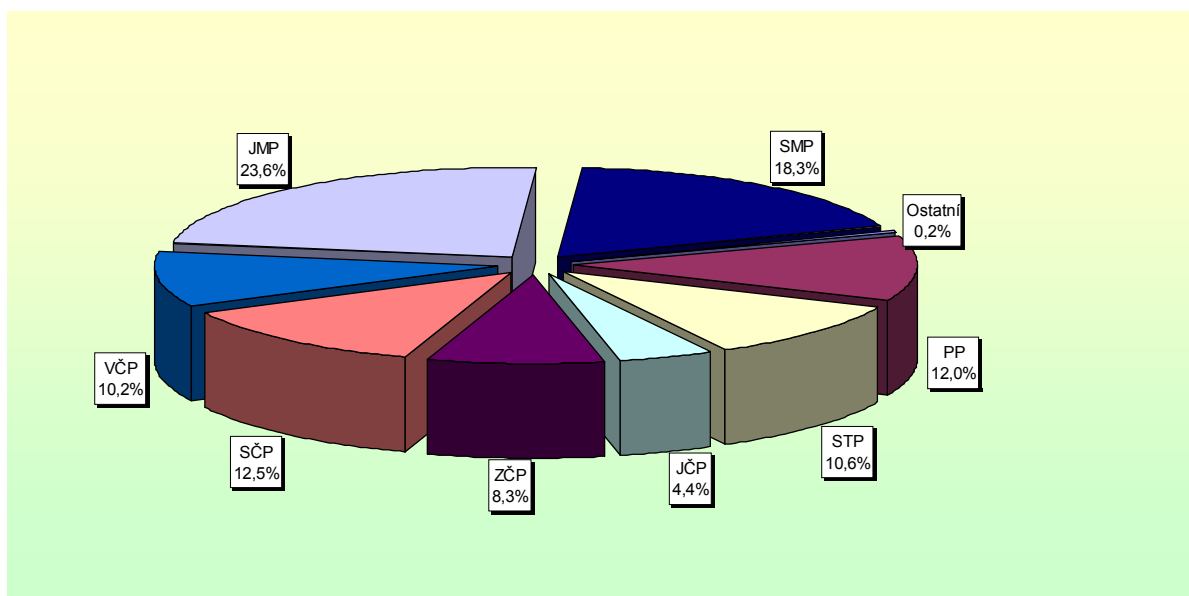
Energetický regulační úřad vydal k měsíci červnu 74 licencí na obchod s plynem. V současné době však nesleduje nakolik jsou tito obchodníci na trhu s plynem aktivní.

4.2.2 Struktura maloobchodního trhu

V České republice působí osm vertikálně integrovaných PDS s více jak 90 000 odběrateli, které historicky zajišťují dodávky v jim vymezeném regionu. Podíl jednotlivých

PDS s více jak 90 000 odběrateli na celkové spotřebě zemního plynu na území České republiky je zobrazen v grafu č. 1.

Graf č. 1 Podíl jednotlivých společností na trhu se zemním plynem v ČR

Vyšší počet subjektů na maloobchodním trhu se zemním plynem však z těchto důvodů neznamená efektivní konkurenci na maloobchodním trhu:

- jak již bylo zmíněno dříve, šest z osmi PDS s více jak 90 000 odběrateli je ovládáno skupinou RWE, což reprezentuje 83,6 % prodeje realizovaných v ČR,
- jednotlivé společnosti své dodávky většinou omezují na jim vymezený region a vzájemně si nekonkurují, de facto se jedná o osm monopolních trhů,
- jediný velkobchodní dodavatel plynu.

Struktura zákazníků PDS

Pro podrobnější přehled o struktuře zákazníků jednotlivých distribučních společností jsou v tabulce č. 7 uvedeny naturální podíly jednotlivých PDS s více jak 90 000 odběrateli na trhu se zemním plynem. Elektrárny na zemní plyn jsou v České republice využívány jen velmi omezeně, zejména jako špičkové elektrárny nebo teplárenské zdroje. Z důvodu odlišné segmentace uvádíme tyto segmenty zákazníků:

- domácnosti a maloobděl (roční spotřeba do 630 MWh/rok)
- střední odběr (roční spotřeba od 630 do 4 200 MWh/rok)
- velkobděl (roční spotřeba nad 4 200 MWh/rok)

Tabulka č. 7 Segmentace trhu se zemním plynem a naturální tržní podíly jednotlivých společností

Segment trhu	Podíl dané společnosti na daném segmentu (%)							
	VČP	JČP	JMP	PP	SČP	SMP	STP	ZČP
Domácnosti a maloobděl	11,88%	4,18%	27,70%	12,94%	8,88%	17,57%	9,27%	7,57%
Střední odběr	10,98%	5,30%	24,35%	18,94%	8,91%	14,06%	9,22%	8,23%
Velkobděl	9,14%	4,38%	20,25%	9,41%	16,31%	19,11%	12,52%	8,87%
ČR celkem	10,51%	4,39%	23,88%	11,91%	12,35%	17,94%	10,78%	8,25%

Počet zákazníků, kteří změnili dodavatele plynu

Dodavatele změnilo pouze pět oprávněných zákazníků - Lovochemie, a. s., Vetropak Moravia Glass, a. s., Moravské naftové doly, a. s., MND Servisní, a. s. a MND Stavotrans, a. s. (podrobnosti viz podkapitola 2.2.2. „Trh s plynem“).

Proces změny dodavatele plynu

Postup při změně dodavatele zemního plynu je upraven § 23 vyhlášky č. 673/2004 Sb., kterou se stanoví pravidla pro organizování trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů. Změna je u oprávněných zákazníků bezplatná, je možná vždy k prvnímu dnu měsíce a podléhá registraci správce příslušné bilanční zóny.

V režimu přenesené odpovědnosti za odchylku dojde nejprve k uzavření smlouvy o dodávce plynu mezi oprávněným zákazníkem a novým dodavatelem plynu. Dalším krokem je přiřazení odběrného místa oprávněného zákazníka k novému dodavateli plynu správcem příslušné bilanční zóny. Nakonec je stávající dodavatel plynu oprávněného zákazníka novým dodavatelem plynu informován o uzavření smlouvy.

Žádost o registraci změny dodavatele plynu uplatní nový dodavatel plynu u správce bilanční zóny nejpozději 15 kalendářních dnů před začátkem měsíce, od kterého má změna nastat. Správce bilanční zóny informuje stávajícího i nového dodavatele plynu o přijmutí či odmítnutí žádosti o registraci nejpozději 10 kalendářních dnů před začátkem měsíce, od kterého má změna nastat.

Na základě diskuse ERÚ s oprávněnými konečnými zákazníky vyplývá, že brzdu ve změně dodavatele představují zejména reálná neexistence konkurenčních nabídek a dále v současně době platné smlouvy, především jejich výpovědní lhůta a případný nedostatek plynu v podzemním zásobníku pro nového dodavatele.

5 Bezpečnost dodávek

5.1 Trh s elektřinou v roce 2005

5.1.1 Úroveň maxima a spotřeby elektřiny v roce 2005

Roční maximum zatížení v soustavě nastalo 28. listopadu 2005 s brutto spotřebou ve výši 10 881 MW. Celková tuzemská spotřeba elektřiny za rok 2005 byla včetně ztrát v sítích 69,9 TWh, což představuje nárůst o 1,9 % oproti roku 2004. V roce 2005 pokračoval trend mírného růstu domácí spotřeby elektřiny. Na pokrytí domácí spotřeby se ve větší míře než v předchozím roce podílel import elektřiny ze zahraničí. Na straně výroby byl během celého roku patrný vliv preferování obnovitelných zdrojů ve výrobě elektřiny podle příslušné směrnice EU a domácí legislativy.

V několika následujících letech nelze očekávat výrazný nárůst velikosti spotřeby či maxima zatížení, nárůst spotřeby elektřiny u maloodběratelů je kompenzován úsporami a snižováním energetické náročnosti v průmyslu. Odhadovaný meziroční nárůst spotřeby do roku 2010 se pohybuje ve výši 1,0 – 2,1 %.

5.1.2 Instalovaný výkon

Celková hodnota instalovaného výkonu elektráren v České republice k 1. lednu 2006 je 17 412 MW, kdy přibližně 58 % výkonu elektráren je připojeno přímo do přenosové soustavy a 42 % do distribuční soustavy.

Současná struktura zdrojů dle velikosti instalovaných výkonů je následující:

- 10 664 MW parní elektrárny (61,2 %),
- 3 760 MW jaderné elektrárny (21,6 %),
- 2 166 MW vodní elektrárny včetně přečerpávacích (12,5 %),
- 780 MW plynové a paroplynové elektrárny (4,5 %),
- 42 MW alternativní zdroje - vítr, fotovoltaika atd. (0,2 %).

V roce 2005 poklesl instalovaný výkon parních elektráren včetně kogenerace proti roku 2004 celkem o 41 MW a instalovaný výkon plynových a paroplynových elektráren o 10 MW. Naopak se meziročně zvýšil instalovaný výkon vodních elektráren o 6 MW a ostatních obnovitelných zdrojů (převážně větrných elektráren) o 23 MW. Celkový meziroční pokles instalované kapacity zdrojů v elektrizační soustavě byl 22 MW.

V roce 2005 probíhaly v sektoru elektroenergetiky rozsáhlé organizační změny jednak jako důsledek převzetí kontroly nad rozvodnými společnostmi ze strany společností ČEZ, a. s., a E.ON a současně v rámci těchto změn probíhala příprava na splnění podmínek pro otevření trhu s elektřinou. Vznikly nové společnosti respektující Směrnici 2003/54/ES, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektrickou energií a společnosti soustředující služby doposud vykonávané v bývalých rozvodných společnostech jednotlivě.

V nejbližších třech letech se nepředpokládá uvedení žádného nového velkého zdroje s instalovaným výkonem nad 50 MW spalující fosilní paliva či využívající jadernou energii do provozu. V souvislosti s nově přijatým zákonem o obnovitelných zdrojích, který vstoupil v platnost v srpnu 2005, lze ale očekávat výstavbu většího počtu obnovitelných zdrojů o menších jednotkových výkonech. V podmínkách České republiky má největší perspektivu rozvoje spalování biomasy v lokálních teplárnách, v omezené míře lze také očekávat výstavbu malých vodních a větrných elektráren. Pro ostatní obnovitelné zdroje (fotovoltaika, geotermální energie) nejsou na území České republiky vhodné podmínky

(potenciál). Celkem lze očekávat výstavbu až několika stovek MW výkonu obnovitelných zdrojů v nejbližších několika letech.

5.1.3 Schvalovací kritéria pro nové zdroje

Výstavbu nového energetického zdroje lze zahájit na základě získání stavebního povolení vydaného místně příslušným stavebním úřadem. Jednou z hlavních podmínek vydání stavebního povolení je předložení odborné studie dokazující, že nový zdroj nemá negativní vliv na životní prostředí. V případě výroby elektřiny o celkovém instalovaném výkonu 30 MW a více je nutné také získat autorizaci na výstavbu vydávanou Ministerstvem průmyslu a obchodu v souladu se státní energetickou koncepcí. Výrobce elektrické energie má právo připojit své zařízení k elektrizační soustavě po splnění podmínek připojení definovaných příslušnou energetickou legislativou a na základě získání licence na výrobu elektřiny, kterou vydává ERÚ má právo dodávat elektřinu v souladu s pravidly provozování distribuční resp. přenosové soustavy (Grid Code). Podmínkou získání licence na výrobu je především kolaudace zařízení a dále prokázání profesní a finanční způsobilosti k provozu výroby.

Pro nové zdroje není obecně zavedena investiční podpora ze státního rozpočtu, určité dotace lze však získat od státních i nestátních agentur a fondů po splnění požadovaných podmínek. U zdrojů do celkového instalovaného výkonu 1 MW lze ze strany výrobce také uplatnit daňové prázdny (tax holidays) po dobu prvních pěti let provozu.

5.1.4 Explicitní/implicitní pobídky pro vytvoření nových kapacit

Pro všechny obnovitelné zdroje mimo spalování biomasy a fosilních paliv a dále pro kogenerační jednotky (CHP) do instalovaného výkonu 5 MW je v současné době zavedena podpora formou minimálních výkupních cen, za které musí místně příslušný provozovatel distribuční resp. přenosové soustavy vykoupit vyrobenou elektřinu. U spalování biomasy a fosilních paliv a dále kogeneračních jednotek nad 1 MW může provozovatel požádat místně příslušného PDS resp. PPS o příplatek k tržní ceně elektřiny, kterou přímo prodal oprávněnému zákazníkovi či obchodníkovi (provozovatel kogenerace o výkonu 1 - 5 MW si může vybrat mezi formou podpory prostřednictvím minimálních výkupních cen nebo příplatku k tržní ceně elektřiny). Nový zákon o podpoře obnovitelných zdrojů umožňuje i provozovatelům obnovitelných zdrojů od roku 2006 možnost volby mezi minimálními výkupními cenami a příspěvkem k tržní ceně elektřiny.

5.1.5 Investice do oblasti přenosu

Provozovatel přenosové soustavy především preventivně posiluje stávající vedení např. náhradou jednoduchého vedení dvojitým či náhradou vodičů s vyšší přenosovou kapacitou. V současné době je naplánována výstavba vedení 400 kV, a to na trase Krasíkov – Horní Životice a rekonstrukce jednoduchého vedení 400 kV Prosenice – Nošovice na vedení dvojitě.

V budoucnu lze ale očekávat výstavbu vedení pro připojení nových zdrojů především na úrovni distribuční soustavy. Národním příkladem jsou obnovitelné zdroje např. větrné farmy, jejichž výstavba se plánuje v oblastech s poměrně malou hustotou osídlení.

V nejbližších letech nechystá český PPS výstavbu žádného nového přeshraničního vedení z důvodu nedostatečných vnitřních přenosových kapacit u sousedních TSO. Společnost ČEPS, a.s. má v plánu posílení přeshraničního jednoduchého vedení Slavětice – Dürnröhr 400 kV na vedení dvojitě.

5.2 Trh s plynem v roce 2005

5.2.1 Úroveň spotřeby zemního plynu v roce 2005

Skutečná spotřeba zemního plynu v roce 2005 dosáhla výše 9562 mil. m³ (tj. 100 828 GWh), což představuje snížení o 1,3 % (129 mil. m³) proti roku 2004. Přepočtená spotřeba pomocí měsíčních teplotních normálů a teplotních gradientů spotřeby činila 9607 mil. m³ (v roce 2004 byla 9822 mil. m³) a vykazuje meziroční snížení o 2,2 % (215 mil. m³). Celková výše spotřeby zemního plynu byla ovlivněna zejména průběhem teplot ovzduší v topné sezóně, která v roce 2005 zahrnovala období od 1. ledna do 30. dubna a od 20. září do 31. prosince.

Tabulka č. 8 ukazuje vývoj skutečných spotřeb plynu v letech 1995 až 2005 (topným obdobím se rozumí měsíce leden-duben a říjen-prosinec) :

Tabulka č. 10 vývoj skutečných spotřeb plynu v letech 1995 až 2005

Rok	prům. tepl. v topném období (°C)	průměrná roční teplota (°C)	roční spotřeba (mil.m ³)	meziroční změna	
				(mil.m ³)	(%)
1995	3,1	8,3	8 075	+1141	+16,4
1996	1,0	6,6	9 306	+1231	+15,2
1997	2,3	7,9	9 441	+135	+1,5
1998	3,3	8,5	9 390	-51	-0,5
1999	3,2	8,7	9 427	+37	+0,4
2000	4,8	9,5	9 148	-279	-2,9
2001	2,9	8,2	9 773	+625	+6,8
2002	3,6	9,0	9 542	-231	-2,4
2003	3,6	8,6	9 739	+197	2,1
2004	3,1	8,2	9 691	-48	-0,5
2005	2,5	8,0	9 562	-129	-1,3

5.2.2 Výrobní a dovozní kapacita

Tuzemská těžba MND Hodonín a dodávky z povrchové degazace OKD Paskov činily v roce 2005 celkem 60,8 mil. m³.

Přepavní kapacita tranzitní soustavy je v současné době 53 500 mil. m³ zemního plynu za rok. Celkové množství zemního plynu v roce 2005 v místech vstupu do přepravní soustavy ČR bylo 40 589,4 mil. m³ při 15°C. Množství plynu na výstupu z přepravní soustavy ČR zahraničním zákazníkům dosáhlo objemu 30 902,5 mil. m³ při 15°C. Vzhledem k tomu, že spotřeba zemního plynu v České republice se pohybuje od roku 1996 trvale pod hranicí 10 miliard m³, je dovozní kapacita zajištěna se značnou rezervou.

Dodávky zemního plynu do České republiky byly zajištěny z Ruska a Norska, přičemž celkový nákup (dovoz) zemního plynu pro potřeby ČR dosáhl objemu 9358 mil. m³ při 15°C. Oproti roku 2004 byl dovoz vyšší o 344 mil. m³.

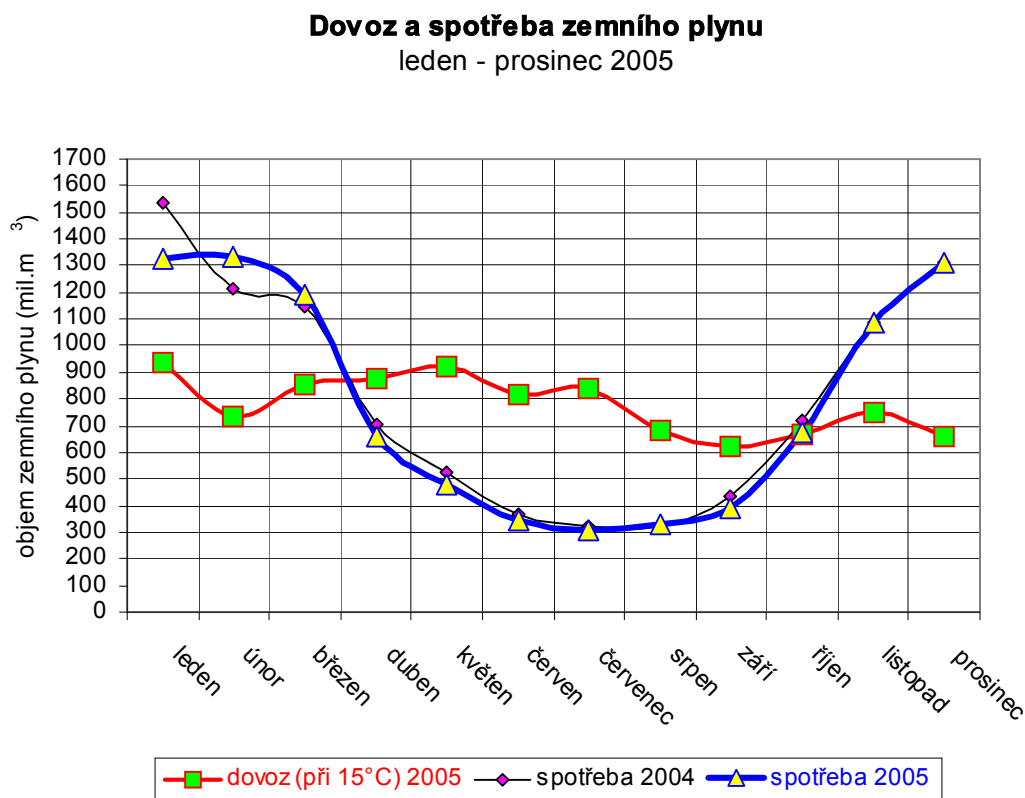
Dovoz byl doplněn pouze nízkým objemem vnitrostátní těžby, která zahrnovala povrchovou degazaci, jenž má pouze lokální význam pro severomoravský region, a dodávku Moravských naftových dolů, a s., Hodonín z nalezišť v jihomoravském regionu. Tuzemské dodávky činily 60,8 mil. m³/rok, tj. 0,6 % z celkových dodávek, soustava zemního plynu v ČR tak byla téměř ze 100% závislá na dovozu ze zahraničí.

Z celkové těžby MND Hodonín 98,8 mil. m³/rok bylo dodáno do JMP, 48,9 mil. m³, dalších 28,8 mil. m³ bylo zpětně vtačeno do vlastního ložiska Uhřice 2 a 21 mil. m³ činila vlastní spotřeba MND.

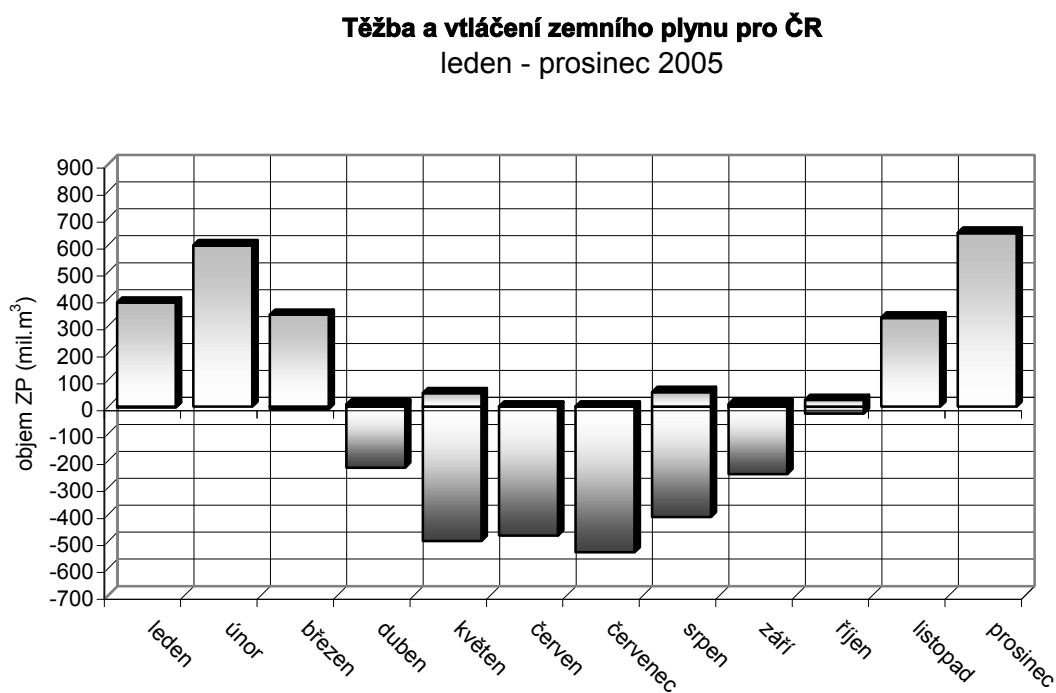
5.2.3 Podzemní zásobníky s plynem

Letní a zimní nerovnoměrnost mezi zdroji a spotřebou zajišťovaly podzemní zásobníky (PZP), které slouží k uskladňování plynu v letním období a k těžbě plynu v zimním období při denních spotřebách vyšších, než je smluvený denní dovoz plynu ze zahraničí (viz graf č. 2 a č. 3).

Graf č. 2 Dovoz a spotřeba zemního plynu v roce 2005

Graf č. 3 Celkové hodnoty těžby a vtláčení

5.2.4 Předpoklad spotřeby zemního plynu v letech 2006 – 2010

Trend nárůstu spotřeby zemního plynu v ČR se zastavil v roce 1997. Následně – nehledě na pokračování plošné plynofikace - pokračovalo období stagnace a v posledních dvou letech dochází k mírnému snižování spotřeby. V roce 2006 lze předpokládat pokračování současného trendu snižujících se spotřeb zemního plynu na hodnotu 9350 mil. m³.

Hlavní příčinou současného snižování spotřeby je především nárůst ceny ropy a tím následně i zemního plynu. Pokud ceny jiných energií, např. tuhých paliv (uhlí, dřevo) rostou pomaleji ve srovnání s plynem, řada zákazníků přechází z cenových důvodů na tuhá paliva.

Další příčinou snižování spotřeby je především snaha konečných zákazníků o úspory energie, ale i zavádění dokonalejších a modernějších kotelen, zateplování budov, využívání dvou palivových systémů (oleje, uhlí apod.), úspory energie následkem energetických auditů a téměř dokončená plynofikace obcí a měst z hlediska efektivní návratnosti nákladů.

Ve výhledu let 2007 až 2010 lze předpokládat mírný meziroční nárůst na dlouhodobý teplotní normál od 0,5 % do 1,2 % (následující tabulka), a to především pokud v tomto období dojde k určité stabilizaci cen a preferování výhody zemního plynu jako ekologického paliva. Předpoklad spotřeby zemního plynu v letech 2006–2010 zobrazuje tabulka č. 9.

Tabulka č. 9 Předpoklad spotřeby zemního plynu v letech 2006 –2010 zpracovaný Bilančním centrem

(údaje o spotřebě v mil.m ³)	skutečnost	předběžně	prognóza				
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
skutečná spotřeba	9691,0	9520,0					
přepočtená spotřeba	9821,9	9577,0	9350,0	9400,0	9490,0	9600,0	9700,0
změna spotřeby v %	1,19%	-2,49%	-2,37%	0,53%	0,96%	1,16%	1,04%
skutečná teplota °C	8,6	8,2					
teplotní normál °C	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8

Trh se zemním plynem je stále v pohybu a je ovlivňován různými faktory, podobně jako je tomu u trhů s dalšími energiemi. Nejsilnějším faktorem, který ovlivňuje množství prodaného plynu je jeho cena, odvíjející se od faktorů, které buď z úrovně České republiky nelze ovlivnit nebo lze ovlivnit pouze minimálně (světové ceny ropy a ropných produktů, devizový kurz koruny vůči dolaru).

5.2.5 Bezpečnostní standard dodávky

V návaznosti na změnu energetického zákona, ke které došlo přijetím zákona č. 670/2005 Sb., ze dne 30. prosince 2004, byla do tuzemského právního řádu implementována i Směrnice č. 2004/67/ES o opatřeních na zabezpečení zásobování zemním plynem. To se odrazilo i v zákonem stanovené povinnosti, která ukládá obchodníkům s plynem zajistit bezpečnostní standard dodávky plynu. Podrobnosti obsahuje vyhláška č. 375/2005, o stavech nouze v plynárenství, která vstoupila v platnost dne 1. října 2005 (viz příloha). Bezpečnostním standardem požadované dodávky plynu se rozumí zajištění bezpečné a spolehlivé dodávky plynu při předcházení stavu nouze a nebo při stavech nouze pro domácnosti a ty konečné zákazníky, kteří nemohou přejít na jiné zdroje energie, v taxativně vymezených situacích.

Bezpečnostní standard dodávky plynu pro Českou republiku pro maximální denní odběr při průměrné denní teplotě $-14\text{ }^{\circ}\text{C}$ dle výše uvedených kritérií činí 63 786 tis. m³ a je zajišťován s ohledem na počty a velikost připojených zákazníků jednotlivými obchodníky s plynem.

Správnost výpočtu bezpečnostního standardu dodávky plynu byla prověřena dne 23. ledna 2006, kdy při průměrné teplotě ovzduší $-16,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla zaznamenána v tuzemské plynárenské soustavě historicky nejvyšší denní spotřeba zemního plynu za 24 hodin v ČR ve výši 67 639 tis. m³, přičemž nedošlo k žádným problémům v oblasti zásobování konečných zákazníků zemním plynem. Rovněž situace, která v Evropě nastala na přelomu roku 2005 a 2006 v důsledku omezení dodávek z Ruské federace na Ukrajinu se dodávek plynu konečným zákazníkům nikterak nedotkla.

5.2.6 Investice do oblasti výroby a dovozu a role regulačního orgánu

Pro výstavbu zařízení v oblasti dovozu zemního plynu je zapotřebí dle energetického zákona státního souhlasu ve formě autorizace na výstavbu. Roli regulačního orgánu v této oblasti hraje Ministerstvo průmyslu a obchodu. O autorizaci na výstavbu nových plynovodů, spojujících plynárenskou soustavu České republiky se zahraničím v roce 2005 ani v dosavadním průběhu roku 2006 žádný subjekt Ministerstvo průmyslu a obchodu nepožádal. V plánu investic některých plynárenských společností jsou sice na období následujících tří let takovéto investice uvažovány (konkrétně plynovody Záhoří

– Spáleniště, Třanovice – Chotěbuz a Břeclav – Reintal) a Evropská komise o nich byla prostřednictvím „Hlášení Komisi Evropské unie o investičních projektech v zájmu Společenství v sektoru ropy, zemního plynu a elektřiny“ v dubnu t. r. informována, ale doposud nebyly definitivně svými investory odsouhlaseny a ani doposud nebyl vyžádán souhlas (ve formě státní autorizace na výstavbu) potřebný k jejich realizaci.

6 Otázky veřejné služby

6.1.1 Základní informace

Povinnosti veřejné služby a ochrany spotřebitelů v energetice, uložené členskými státy k implementaci zejména směrnicemi č. 2003/54/ES a 2003/55/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a zemním plynem, byly Českou republikou provedeny zejména zákonem č. 670/2004 Sb., který novelizoval stávající energetický zákon, a částečně též přijetím zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů.

Mezi základní povinnosti držitelů licencí týkající se závazků veřejné služby a ochrany zájmů spotřebitelů patří především:

a) povinnost vykonávat licencovanou činnost tak, aby byla zajištěna spolehlivá a trvale bezpečná dodávka energie, pokud mu taková povinnost (tj. dodávat energie) je energetickým zákonem uložena,

b) povinnost zajistit, aby k výkonu licencované činnosti byla používána technická zařízení, která splňují požadavky bezpečnosti a spolehlivosti stanovené právními předpisy a technickými normami,

c) dodržovat stanovené parametry kvality dodávek a služeb, a v případě jejich nedodržení poskytovat vyhláškou stanovenou náhradu.

Provozovatelům soustav a podzemního zásobníku plynu pak energetický zákon ukládá:

a) zajišťovat spolehlivé provozování a rozvoj jím provozované soustavy nebo zásobníku plynu,

b) připojit k takové soustavě každého, kdo o to požádá a splňuje podmínky připojení stanovené zákonem, prováděcím právním předpisem a některých případech i technickým kodexem,

c) zajišťovat všem účastníkům trhu neznevýhodňující podmínky pro poskytování služeb jím provozované soustavy, tj. přenos elektřiny, přepravu plynu a distribuci elektřiny a plynu a částečně též uskladňování plynu.

6.1.2 Povinnost nad rámec licence

Pro případy náhlých krizových situací, kdy např. v důsledku odpojení velkého počtu zákazníků nebo tíživé ekonomické situace držitele licence existuje reálné nebezpečí přerušení dodávek energií konečným zákazníkům, umožňuje energetický zákon v § 12 využití institutu tzv. povinnosti nad rámec licence. V těchto případech, tedy v případech naléhavé potřeby a ve veřejném zájmu, je ERÚ oprávněn rozhodnout u uložení povinnosti nad rámec licence, kdy subjekt, vůči kterému takové rozhodnutí směřuje, je povinen poskytovat dodávky nebo vykonávat distribuci elektřiny nebo plynu mimo své vymezené území a vlastníci nezbytných distribučních a rozvodných zařízení jsou povinni tato zařízení za náhradu k výkonu povinnosti nad rámec licence poskytnout. Energetický regulační úřad může takovou povinnost uložit nejdéle na 12 měsíců. Energetický regulační úřad tohoto svého oprávnění využil a ve dvou případech vydal rozhodnutí o uložení povinnosti nad rámec licence.

6.1.3 Dodavatel poslední instance

Povinnost veřejné služby je upravena v §§12 a 12 a energetického zákona. Dodavatelem poslední instance je určený držitel licence na obchod s elektřinou, resp. plynem, který je na vymezeném území povinen dodávat elektřinu, resp. plyn za regulované ceny (univerzální služba) každému zákazníkovi kategorie domácnost nebo malý zákazník, který o to požádá. Tuto dodávku je povinen uskutečňovat za ceny stanovené ERÚ a doba, po kterou je vymezený okruh zákazníků oprávněn využívat tuto službu, není omezena. O výběru dodavatele poslední instance pro vymezené území je oprávněn rozhodnout ERÚ, nicméně do doby rozhodnutí vykonává tuto povinnost ten držitel licence na obchod s elektřinou nebo plynem, který je nebo byl součástí téhož vertikálně integrovaného podnikatele, kde se nachází odběrné místo dotčeného konečného zákazníka. Dosud v České republice nenastala situace, která by vedla k rozhodnutí ERÚ o určení dodavatele poslední instance.

Energetický zákon definuje, že domácností je konečný zákazník, který neodebírá elektřinu, resp. plyn pro jiné účely než pro svou vlastní spotřebu v domácnosti a malým zákazníkem je konečný zákazník, který zaměstnává v pracovním poměru méně než 50 zaměstnanců a jehož čistý obrát za poslední účetní období nepřesahuje 250 mil. Kč.

Ceny dodávky poslední instance, které jsou stanoveny Cenovým rozhodnutím ERÚ, vycházejí z velkoobchodní ceny elektřiny resp. plynu na českém trhu s elektřinou resp. s plynem.

6.1.4 Označování podílů primárních zdrojů použitých/záruky původu

Závazky v oblasti označování primárních zdrojů byly implementovány do národní legislativy novelou energetického zákona č. 670/2004 Sb. Výrobce elektřiny tak podle § 23 odst. 2, písm. k) tohoto zákona informuje účastníky trhu o podílu zdrojů použitých pro výrobu elektřiny, o podílu množství emisí CO₂ a o množství radioaktivního odpadu vyprodukovaného při výrobě elektřiny v uplynulém roce. Podle § 30 odst. 2, písm. e) energetického zákona obchodník s elektřinou je povinen uvádět při vyúčtování dodané elektřiny konečným zákazníkům jako součást dokladů údaje o podílu každého zdroje elektřiny na celkové směsi paliv dodavatele za předchozí rok a odkaz na veřejný zdroj informací o dopadu výroby na životní prostředí.

6.1.5 Odpojování konečných zákazníků

Z pohledu přerušení dodávky či odpojení neexistuje rozlišení podle jednotlivých skupin zákazníka. Ze zákona je možné konečného zákazníka odpojit nebo mu přerušit dodávku energií pouze z taxativně stanovených důvodů, tedy především z důvodu neoprávněného odběru, tj. zejména při neplnění platebních povinností, při bezprostředním ohrožení života, zdraví nebo majetku a při likvidaci těchto stavů, při stavech nouze a při předcházení těmto stavům, při vzniku a odstraňování poruch na zařízeních. Údaje o počtu odpojených zákazníků evidují jednotlivé distribuční společnosti a ERÚ ani MPO tyto údaje nevyžadují.

6.1.6 Smluvní ochrana konečných zákazníků

Ustanovení přílohy A směrnic č. 2003/54/ES a 2003/55/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a zemním plynem byla implementována energetickým zákonem, který vymezuje jako podstatné náležitosti smlouvy o dodávce elektřiny, resp.

plynu. Každý konečný zákazník má tak právo uzavřít smlouvu o dodávce, která bude obsahovat všechny náležitosti předvídané přílohou A směrnic č. 2003/54/ES a 2003/55/ES.

6.1.7 Způsob stanovení ceny konečným zákazníkům na trhu s elektřinou

Tvorbu cen za přepravu elektřiny pro konečné zákazníky v roce 2006 ovlivnil přechod poslední rozsáhlé skupiny chráněných zákazníků (domácností) mezi oprávněné zákazníky. V odvětví elektroenergetiky tento přechod vyvolal nezbytné změny v dosavadních principech stanovení cen pro tuto kategorii zákazníků. Energetický regulační úřad zvolil obdobně jako v případě maloodběru podnikatelů variantu diferenciací plateb za distribuční služby na hladině nízkého napětí v závislosti na charakteru odběru. Na hladině nízkého napětí byl tedy zachován přibližně původní rozsah tarifních sazeb, který tak umožňuje zákazníkům optimalizovat své náklady na služby související s dodávkou elektřiny.

Výsledná průměrná cena regulovaných položek pro zákazníky na hladině nízkého napětí (maloodběratele podnikatelé a domácnosti) je v roce 2006 stanovena ve výši 1304,8 Kč/MWh (bez DPH). V porovnání s rokem 2005 vzrostla průměrná regulovaná cena pro tuto kategorii odběratelů o 54,4 Kč/MWh, což je o 4,35 %.

Průměrné zvýšení ceny dodávky elektřiny (komodita + distribuce a související služby) pro domácnosti za celou Českou republiku ve srovnání s rokem 2005 činí 9,0 %. Toto navýšení bylo způsobeno především zvýšením ceny silové elektřiny na velkoobchodním trhu o více než 15 %. Zvýšení ceny elektřiny pro jednotlivé odběratele na hladině nízkého napětí se liší s ohledem na region, zvolenou sazbu, charakter a množství spotřeby.

6.1.8 Způsob stanovení ceny chráněným zákazníkům na trhu s plynem

V odvětví plynárenství stanovuje ERÚ ceny za přepravu plynu a distribuce plynu jednou ročně vždy s platností od 1. ledna a ceny dodávky plynu pro chráněné zákazníky může ERÚ měnit každé tři měsíce. V průběhu roku 2005 byly ceny dodávky zemního plynu sníženy k 1. dubnu na základě snížení nákupních cen zemního plynu společností RWE Transgas, a. s., ale 1. července byly ceny pro chráněné zákazníky upraveny směrem vzhůru. V reakci na růst cen konkurenčních paliv došlo k 1. říjnu k výraznému navýšení cen dodávky zemního plynu.

Cena stanovená obchodníkem, který dodává plyn chráněným zákazníkům připojeným k distribuční soustavě, v rozsahu dodávek chráněným zákazníkům, je dvousložková. Podkladem pro stanovení této ceny jsou predikce vývoje dovozních cen zemního plynu, predikce kurzu české koruny k americkému dolaru a k euru. Dále se cena koriguje o rozdíl mezi skutečnými náklady na nákup plynu společností RWE Transgas, a. s., a cenou stanovenou ERÚ v předchozím uzavřeném čtvrtletí.

6.1.9 Činnost orgánů veřejné správy ve vztahu k podmínkám dodavatelských smluv

Náležitosti dodavatelských smluv jsou energetickým zákonem upraveny jako podstatné náležitosti smluv, tzn. každá taková smlouva uzavíraná v souladu s energetickým zákonem musí obsahovat všechny takto stanovené náležitosti. Energetický regulační úřad nemá v této oblasti, tedy oblasti zajištění průhlednosti podmínek dodavatelských smluv, žádnou působnost až na dvě výjimky:

a) kompetence rozhodovat některé spory mezi držiteli licencí nebo mezi držitelem licence a jeho zákazníkem – jedná se o spory o uzavření smluv, jejichž předmětem je

regulovaná činnost, tj. zejména smluv o připojení, o přenosu, přepravě nebo distribuci elektřiny nebo plynu, ale také o dodávce tepelné energie a některé další,

b) kompetence schvalovat Pravidla provozování přenosové a distribuční soustavy, a rovněž Řády provozovatelů přepravní a distribuční soustavy v plynárenství. Energetický zákon předpokládá (v části elektroenergetiky je taková náležitost vyjádřena explicitně), že součástí těchto schvalovaných dokumentů budou i obchodní podmínky poskytování těchto regulovaných služeb.

Dalším kontrolním orgánem působícím v oblasti energetického trhu, a to především v jeho liberalizované části, je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS), který provádí tzv. ex-post regulaci. Do působnosti ÚOHS spadá např. kontrola diskriminačního jednání ze strany dodavatele energie s dominantním postavením na trhu (vynucování nepřiměřených smluvních podmínek, uplatňování rozdílných podmínek při shodném nebo srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu atd.). V těchto případech se velmi často jedná o obchodníky z řad vertikálně integrovaných podnikatelů v oblasti elektroenergetiky i plynárenství. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže posuzuje dodržování oprávněnosti jejich jednání na základě zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.